

Натиҷаҳои рушди иқтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар нӯҳ моҳи соли 2013

Вазъи иқтисоди ҷаҳон ва бозорҳои ҷаҳонии молу ашё

Рушди иқтисодиёти ҷаҳонӣ сарфи назар аз иқдомотҳои таи солҳои охир, аз ҷумла дар соли ҷорӣ роҳандозигардида ҳанӯз ҳам ноустувор боқӣ монда, суръати барқароршавии баъди бӯҳрони он назаррас нест.

Коҳишёбии суръати рушди иқтисоди ҷаҳонӣ дар соли ҷорӣ аз рушди кишварҳои рӯ ба тараққӣ аз ҷумла кишварҳои созмони БРХХ (Бразилия, Россия, Ҳиндустон ва Хитой) вобаста мебошад.

Бояд қайд кард, ки соли сипаригардида рушди иқтисодии ин кишварҳо омил ё асоси рушди иқтисодиёти ҷаҳонӣ ҳисобида шуда буданд. Дар давраи ҳисоботӣ бошад, нишондиҳандаҳои рушди иқтисодии кишварҳои созмони зикргардида аз дурнамоҳои расмияшон пасттар аст.

Ҳазинаи байналмилалии асъор мисли дигар созмонҳои молиявии ҷаҳонӣ пешгӯиҳои худро доир ба рушди маҷмӯи маҳсулоти ҷаҳонӣ дар соли 2013 коҳиш дода, рушди онро дар сатҳи 3,1 фоиз баҳодихӣ намуд. Хотиррасон бояд кард, ки қаблан ин нишондиҳанда дар сатҳи 3,3 фоиз пешгӯӣ гардида буд.

Дар семоҳаи дуюми соли 2013 ММД кишварҳои минтақаи евро нисбат ба давраи муқоисавии соли гузашта 0,7 бандӣ фоизӣ коҳиш ёфт, аммо нисбат ба семоҳаи аввали ҳамин сол 0,3 банди фоизӣ зиёд гардид. Аксари коршиносон боварӣ доранд, ки тамоюли мазкур боиси раҳиҳои ин созмони арзӣ аз таназзул (рецессия), ки беш аз 6 семоҳа идома дошт, хоҳад гашт.

Дар семоҳаи дуюми соли ҷорӣ дар рушди ММД кишварҳои минтақаи евро саҳми иқтисодиёти кишварҳои Олмон ва Фаронса назаррас аст.

Дар дигар кишварҳои минтақаи мазкур ҳануз ҳам мушкилоти ҳалношудаи қарзӣ ва сохтори иқтисодиёт боқӣ мондааст. Ин аст, ки коршиносон коҳишёбии иқтисодиёти кишварҳои минтақаи евро дар соли 2013 ба андозаи аз 0,4 то 0,6 фоиз пешгӯӣ намудаанд.

Дар семоҳаи дуюми соли ҷорӣ барқароршавии начандон зиёд дар иқтисодиёти ИМА низ ба назар расид. Дар таносуб ба семоҳаи аввали ҳамин сол ММД-и ин кишвар ба андозаи 2,5 фоиз афзоиш ёфт. Аз рӯи баҳодихии як қатор коршиносон дар семоҳаи чоруми соли ҷорӣ коҳишёбии суръати рушди иқтисодии ИМА дар назар аст.

Хавфи таҳдидкунандаи иқтисодиёти ИМА ҳадди болоии қарзи давлатӣ ва андозҳо мебошанд, ки мушкилотро барои ҳукуматдорони ин кишвар эҷод кардааст. Рушди иқтисодии ИМА дар соли 2013 аз ҷониби коршиносон дар доираи 1,6 -1,9 фоиз баҳодиҳӣ карда шудааст.

Вазъи иқтисодии Ҷумҳурии Халқии Хитой, ки бузургтарин шарикӣ тиҷоратии аксари давлатҳо ба ҳисоб меравад, ба рушди иқтисодии ҷаҳон таъсири ҷиддӣ расонида, нархҳои ҷаҳониро ба молҳои асосии ашёӣ, хусусан ба фулузот муайян менамояд.

Дар семоҳаи дуҷуми соли ҷорӣ суръати мусбии рушди иқтисодиёти ин кишвар таъмин гардида, ба 7,5 фоиз баробар гардид. Дар иқтисодиёти ин кишвар низ тамоюли коҳишёбии рушд ба мушоҳида мерасад, зеро дар семоҳаи чоруми соли 2012 нишондиҳандаи мазкур 7,9 фоиз ва дар семоҳаи аввали соли ҷорӣ он 7,7 фоизро ташкил дода буд.

Дар баробари ин, тибқи маълумотҳои оморӣ дар ду моҳи охири соли ҷорӣ дар иқтисодиёти ин кишвар як қатор беҳбудӣҳо ба амал омад, аз ҷумла, дар моҳи августи соли равон ҳаҷми истеҳсолоти саноатӣ 10,4 фоиз рушд ёфт, ки нишондиҳандаи баландтарин дар 17 моҳи охир мебошад. Инчунин, дар ин давра ҳаҷми содироту воридот низ афзоиш ёфт. Бо назардошти чунин тағйиротҳои мусбӣ, Ҳукумати Ҷумҳурии Халқии Хитой рушди иқтисодии кишварро дар соли ҷорӣ дар сатҳи на камтар аз 7,5 фоиз баҳодиҳӣ менамояд.

Соли ҷорӣ низ дар рушди иқтисодии Федератсияи Россия коҳишёбии нисбӣ ба амал омад, ки тамоюли мазкур аз нимаи дуҷуми соли 2012 ба оғоз гардидааст. Тибқи баҳодиҳии Вазорати рушди иқтисодии Россия суръати рушди иқтисодии ин кишвар аз нишондиҳандаи миёнаи ҷаҳонӣ пасттар шуда, 1,8 фоизро ташкил хоҳад дод.

Аз рӯи натиҷаҳои 8 моҳи соли ҷорӣ ММД Россия 1,5 фоиз афзоиш ёфт. Бояд қайд кард, ки дар ҳамин давраи соли гузашта нишондиҳандаи мазкур 4,1 фоизро ташкил дода буд.

Рушди сусти иқтисодии Россия аз бозистии (стагнация) истеҳсолоти саноатӣ, кам гардидани сармоягузорӣ ба сармояи асосӣ ва коҳиш ёфтани ҳаҷми маҳсулоти содиротӣ вобаста мебошад. Дар баробари ин, Вазорати рушди иқтисодии Россия дар нимсолаи дуҷуми соли ҷорӣ рушди соҳаҳои саноат ва кишоварзиро аз ҳисоби ҳосили баланди ғалладонагӣҳо ва афзоиши ҳаҷми сармоягузориҳо пешбинӣ менамояд.

Дар моҳи сентябри соли ҷорӣ сатҳи таваррум дар Федератсияи Россия ба 0,2 фоиз ва дар маҷмуъ дар 9 моҳи соли ҷорӣ ба 4,7 фоиз баробар гардид. Дар соли 2013 мутобиқи баҳодиҳии расмии Вазорати рушди иқтисодӣ афзоиши нархҳои истеъмоли дар Федератсияи Россия 5-6 фоизро ташкил хоҳад дод.

Аз рӯи ҳисобҳои пешакӣ дар 9 моҳи соли ҷорӣ рушди иқтисодии Ҷумҳурии Қазоқистон 5,7 фоизро ташкил дод. Дар ин давра рушди муназзами истеҳсолоти саноатӣ ва кишоварзӣ таъмин гардида, то охири соли 2013 ба андозаи 6 фоиз рушд ёфтани ММД пешгӯӣ карда мешавад, ки он баробар бо дурнамои расмии ин кишвар аст.

Сатҳи таваррум дар моҳи сентябри соли ҷорӣ ба 0,2 фоиз ва аз аввали ҳамин сол ба 3,3 фоиз баробар гардид. Ҳукумати Ҷумҳурии Қазоқистон пешгӯӣ менамояд, ки сатҳи таваррум то охири соли ҷорӣ аз 6 фоиз зиёд нахоҳад гашт.

Ҳаҷми маҷмуи маҳсулоти дохилии Ҷумҳурии Қирғизистон дар моҳҳои январ-сентябри соли ҷорӣ 9,2 фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли сипаригардида афзоиш ёфт. Рушди иқтисодии ин кишвар асосан аз ҳисоби афзоиши ҳаҷми истеҳсоли саноатӣ, сохтмон ва кишоварзӣ таъмин карда шудааст.

Бояд қайд кард, ки яке аз омилҳои дигари таъмини суръати баланди рушд дар Ҷумҳурии Қирғизистон ин нишондиҳандаҳои нисбатан пасти ҳамин давраи соли гузашта, яъне то 7 фоиз коҳиш ёфтани ММД-и он ба ҳисоб меравад. Сатҳи таваррум дар бозори истеъмолии ин кишвар дар моҳҳои январ-сентябри соли ҷорӣ ба 1,6 фоиз баробар гардид.

Вазъи бозори ҷаҳонии молу ашё

Ҳаҷми истеҳсоли ҷаҳонии алюминий дар нимсолаи аввали соли ҷорӣ 4,2 фоиз афзоиш ёфт. Ҳол он ки дар ин давра ҳаҷми истеҳсолоти он камтар аз 3 фоизро ташкил дод. Барзиёди ҳаҷми истеҳсоли алюминий дар ин давра 661 ҳазор тоннаро ташкил дод, ки он нисбат ба аввали ҳамин сол қариб ду баробар бештар аст.

Нархи миёнаи 1 тонна алюминий нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 8 фоиз коҳиш ёфт. Тамоюлотҳои коҳишёбии нархи ҷаҳонии алюминий аз моҳи майи соли 2011 то инҷониб идома дошта, дар муддат арзиши он ба ҳисоби миёна 35 фоиз ва ё тақрибан 950 доллари ИМА коҳиш ёфтааст.

Ҳолати мазкур боиси бо зарар фаъолият кардани корхонаҳои соҳа ва ё аз кор мондани онҳо гардид. Ҷумҳурии Халқии Хитой, ки яке аз бузургтарин

истеҳсолкунандагони алюминий ба ҳисоб меравад, изҳор намудааст, ки ҳаҷми истеҳсоли моли зикргардидаро тариқи қатъ намудани фаъолияти корхонаҳо ва иқтидорҳои зиёди зараровар, кам хоҳад намуд.

Дар баробари ин Ҷумҳурии Халқии Хитой дар мавридҳои, ки нархи ҷаҳонии алюминий ба тариқи назаррас коҳиш меёбад, захираи онро ба роҳ монда, дар ҳолатҳои болоравии нархҳои онро ба фурӯш мебарорад. Омили мазкур метавонад барои кам гардидани захираҳои ҷаҳонии алюминий, инчунин ба болоравии нархи он мусоидат намояд.

Ҳамзамон боиси тазаккур аст, ки Ҷумҳурии Халқии Хитой бузургтарин кишвари истифодабарандаи алюминий (беш аз 40 фоизи ҳаҷми умумии истифодаи ҷаҳонӣ) ба ҳисоб меравад. Суръати рушди бомароми истеҳсолоти саноатӣ, татбиқи лоиҳаҳои азими инфрасохторӣ дар Хитой барои афзоиши талабот ба алюминий дар ин кишвар ва маҷмуан дар ҷаҳон мусоидат хоҳад намуд. Ғайр аз ин, дар ҷаҳон барқарор гардидани соҳаи ҳавопаймосозӣ ва гузариши соҳаи автомобилсозӣ ба истифодаи алюминий дар назар аст, ки ин раванд дар навбати худ барои ривоби бозори он созгор хоҳад буд.

Соли ҷорӣ нархи миёнаи нафтии «сабади» кишварҳои ОПЕК дар доираи аз 100,6 то 109,3 доллари ИМА барои як баррел, ташаккул ёфт. Нархи миёнаи он дар 9 моҳи соли ҷорӣ 105,7 доллари ИМА-ро ташкил дода нисбат ба ҳамин давраи соли 2012 ба андозаи 3,5 фоиз коҳиш ёфт.

Бозори ҷаҳонии маводи озуқа.

Мутобиқи маълумоти Ташкилоти озуқа ва кишоварзии Созмони Миллалӣ Муттаҳид (ФАО) индекси нархҳои маводи озуқа дар ҷаҳон таи панҷ моҳи охир тамоюли коҳишёрӣ дорад.

Нишондиҳандаи пастарини ин тамоюл, ки аз моҳи июни соли 2012 шурӯъ гардидааст, дар моҳи сентябри соли ҷорӣ ба миён омада, коҳишёрии нархҳо нисбат ба моҳи августи соли ҷорӣ 1 фоиз ва аз аввали ҳамин сол 5,4 фоизро ташкил додааст.

Омили асосии ин тамоюл, яъне коҳишёрии нархҳо ин яку яқбора паст рафтани нархҳои ҷаҳонӣ ба ғалладонагӣҳо ба ҳисоб меравад. Дар баробари ин бояд зикр намуд, ки дар ин давра нархҳо ба молҳои ширӣ, рағғану чарб, гӯшт ва шакар нисбатан афзоиш ёфтаанд.

Аз рӯи маълумотҳои дурнамои нави ин созмон ҳаҷми истеҳсоли ҷаҳонии ғалладонагӣҳо дар солҳои 2013-2014 рекордӣ, яъне ба 2,5 млрд. тоннаро ташкил

дода, нисбат ба нишондиҳандаи солҳои 2012-2013 - 8 фоиз, аз ҷумла гандум 7,6 фоиз зиёд хоҳад шуд.

Тибқи ин дурнамо ҳаҷми умумии истеъмоли ғалладонагиҳо дар мавсими солҳои 2013-2014 нисбат ба мавсими солҳои 2012-2013 - 3,2 фоиз зиёд мегардад.

Тамоюлҳои асосии рушди иқтисоди миллӣ.

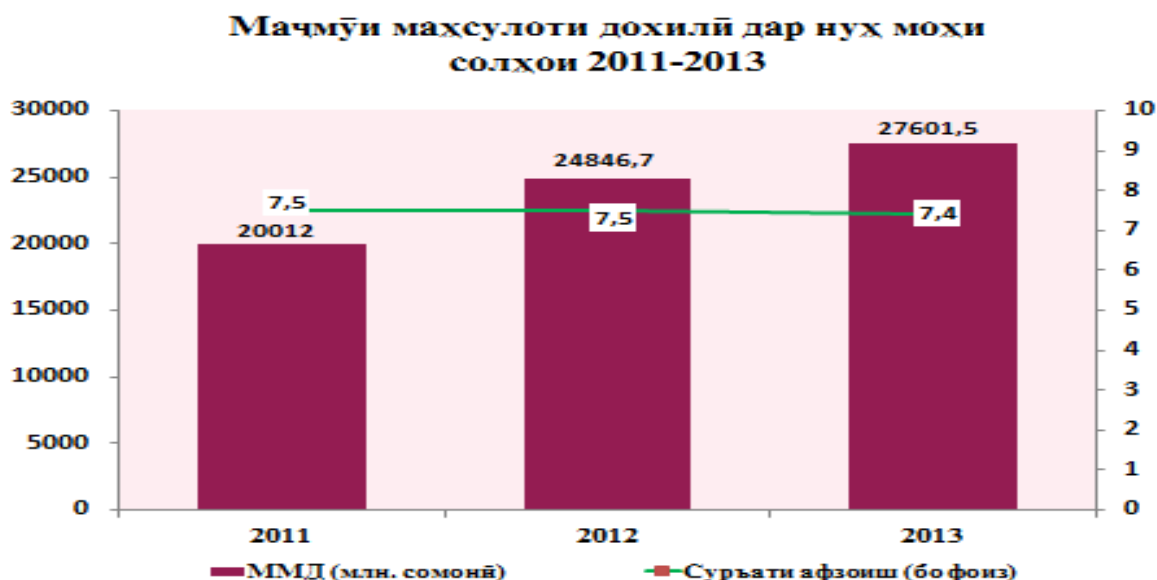
Дар моҳҳои январ - сентябри соли ҷорӣ иқтисодиёти ҷумҳурии новобаста аз суръати начандон зиёди раванди барқароршавии иқтисодиёти ҷаҳонӣ ва вазъи ноустуворӣ нархҳои ҷаҳонии молу ашё, бо маром ва устуворона рушд ёфт.

	Январ-сентябри соли 2012		Январ-сентябри соли 2013		баҳодиҳии соли 2013
	млн. сом.	Суръати афзоиш бо фоиз нисбати январ- сентябри соли 2011	млн. сом.	Суръати афзоиш бо фоиз нисбати январ- сентябри соли 2012	Суръати афзоиш бо фоиз нисбати соли 2012
ММД	24846,7	107,5	27601,5	107,4	107,4
Саноат	6032,9	110,4	6691,9	104,1	106,0
Маблағгузорӣ ба сармояи асосӣ	2780,6	74,0	3614,4	116,5	114,2
Маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ	11323,2	109,8	11256,9	109,3	108,5
Гардиши савдои чакана	6760,3	118,2	8407,5	117,2	116,0
Хизматрасониҳои пулакии аҳоли	6440,5	113,0	6952,8	111,2	112,0
Гардиши савдои хориҷӣ (млн. долл. ИМА)	3652,5	111,3	3807,4	104,2	103,2
аз ҷумла: содирот	969,2	101,6	880,1	90,8	92,0
Воридот	2683,3	115,3	2927,3	109,1	107,2
Суръати афзоиши музди меҳнати миёнаи	-	117,4*	-	121,8*	120,0

ҳармоҳаи як корманд (бо фоиз) - реалӣ					
Сатҳи таваррум (нисбат ба декабри соли гузашта)	-	5,6	-	2,8	4,5-5,0

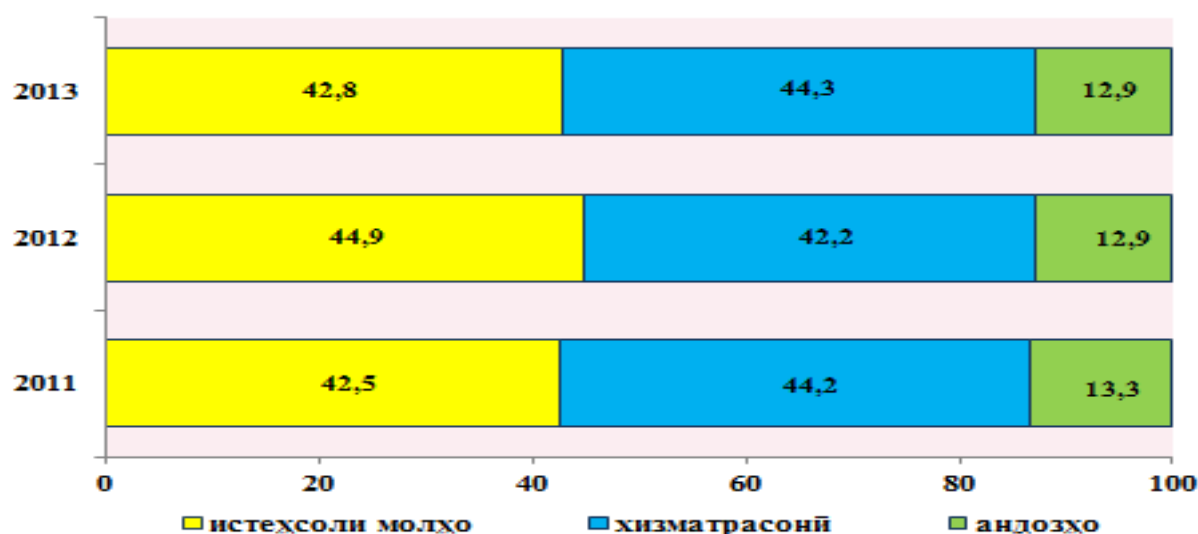
*) маълумоти 8- моҳа

Маҷмӯи маҳсулоти дохилии ҷумҳурӣ дар 9 моҳи соли ҷорӣ аз рӯи ҳисобҳои пешакӣ ба 27601,5 млн. сомонӣ ва рушди воқеии он ба 7,4 фоиз баробар гардид, ки он нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 0,1 банди фоизӣ кам аст. Дар ин давра индекс-дефлятори ММД ба 103,4 фоиз баробар гардид.

Дар нух моҳи соли ҷорӣ сохтори маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ бо чунин тарз ташаккул ёфт: истеҳсоли молҳо 42,8 фоиз (нисбат ба 44,9 фоизи соли гузашта), хизматрасонӣ 44,3 фоиз (42,2 фоиз) ва андозҳо 12,9 фоиз (12,9 фоиз).

**Сохтори ММД
дар нух моҳи солҳои 2011-2013 (бо ҶФ)**

**Сохтори истеҳсоли молҳо ва хизматрасонӣ
дар нух моҳи солҳои 2012 ва 2013 (бо ҶФ)**

Қобили тазаккур аст, ки қоҳишёбии ҳиссаи истеҳсоли молҳо дар сохтори ММД, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 2,1 банди ҶФро ташкил додааст, асосан аз ҳисоби қоҳишёбии суръати рушди соҳаҳои кишоварзӣ ва саноат ва кам гардидани арзиши изофа дар соҳаҳои мазкур ба вуҷуд омадааст.

Қобили тазаккур аст, ки дар давраи ҳисоботӣ афзоиши ҳиссаи хизматрасониҳо дар сохтори ММД нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 2,1

банди фоизиро ташкил менамояд, ки он асосан аз ҳисоби зиёд гардидани ҳиссаи арзиши изофа дар соҳаҳои савдо ва маориф вобастагӣ дорад.

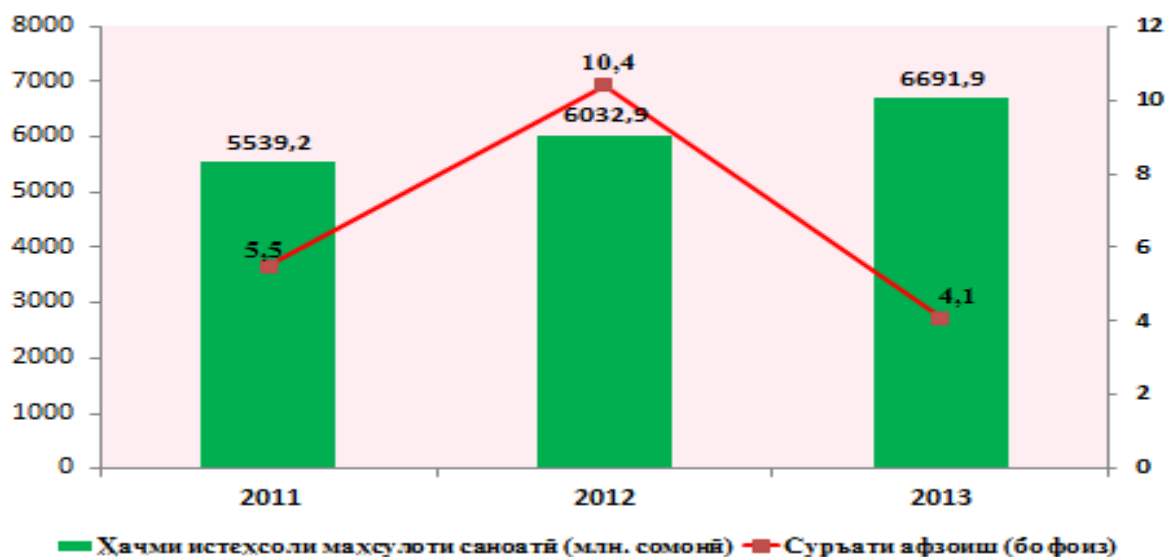
	Ҳиссаи саҳм дар рушди ММД (банди фоизӣ)	
Нишондиҳандаҳо	Январ-сентябр соли 2012	Январ-сентябр соли 2013
ММД	7,5	7,4
<i>Кишоварзӣ</i>	<i>2,3</i>	<i>2,2</i>
<i>Саноат</i>	<i>1,2</i>	<i>0,6</i>
<i>Сохтмон</i>	<i>-1,8</i>	<i>1,3</i>
<i>Хизматрасонӣ</i>	<i>4,8</i>	<i>2,4</i>
<i>Андозҳои ҳолис</i>	<i>1,0</i>	<i>0,9</i>

Бояд қайд кард, ки дар давраи ҳисоботӣ низ омили асосии рушди иқтисодии ҷумҳурӣ ин афзоиши талаботи дохила ба ҳисоб меравад, ки он дар навбати худ барои беҳтар гардидани фаъолияти сармоягузорӣ ва зиёд гардидани ҳаҷми истеъмолот мусоидат намудааст. Инчунин, дар ин давра ба афзоиши маҷмӯи маҳсулоти дохилии ҷумҳурӣ рушди соҳаҳои воқеии мамлакат назаррас аст.

Дар 9 моҳи соли ҷорӣ ҳаҷми маҳсулоти саноатии кишвар ба 6691,9 млн. сомонӣ баробар гардида, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 4,1 фоиз афзоиш ёфтааст. Ҳамзамон бояд қайд намуд, ки дар соли ҷорӣ суръати афзоиши истеҳсоли саноатӣ нисбат ба соли қаблӣ (110,4 фоиз дар 9 моҳи соли 2012) камтар аст, ки ин асосан аз коҳишёбии ҳаҷми истеҳсолот дар корхонаҳои коркард вобастагӣ дорад.

Дар ин давра саҳми умумии соҳаи саноат дар рушди ММД ба 0,6 банди фоизӣ баробар гардид ва бояд қайд намуд, ки ин нишондиҳанда дар моҳҳои январ-сентябри соли гузашта 1,2 банди фоизиро ташкил дода буд.

Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар нух моҳи солҳои 2011-2013

Дар давраи ҳисоботӣ рушди соҳаи истихроҷи ҷумҳурӣ 49,2 фоиз ва ҳиссаи он дар ҳаҷми умумии саноат 12,3 фоизро ташкил дод. Рушди соҳаи мазкур асосан аз ҳисоби афзоиши ҳаҷми истихроҷи нафт, газ, ангишт ва маъдани фулузот таъмин карда шудааст.

Афзоиши ҳаҷми истеҳсол аз рӯи намуди фаъолияти иқтисодӣ «истеҳсол ва тақсими қувваи барқ, газ ва об» дар сатҳи 6,3 фоиз, аз ҷумла истеҳсоли тақсими қувваи барқ – 2,3 фоиз, хизматрасонӣ вобаста ба тақсими газ ва об – 18,8 фоиз таъмин карда шудааст. Ҳиссаи ин намуди фаъолият дар ҳаҷми умумии истеҳсоли саноатии ҷумҳурӣ 21,4 фоизро ташкил менамояд.

Дар 9 моҳи соли ҷорӣ корхонаҳои соҳаи саноати коркарди ҷумҳурӣ ҳаҷми умумии истеҳсолотро нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 2 фоиз коҳиш доданд. Бояд қайд намуд, ки ҳиссаи ин соҳа дар ҳаҷми умумии соҳаи саноати ҷумҳурӣ 66,3 фоизро дар бар мегирад. Дар давраи ҳисоботӣ аз 14 зерсоҳаҳои саноати коркард дар 11 адади он коҳишҳои ҳаҷми истеҳсолот ба қайд гирифта шудааст. Ҳиссаи соҳаҳое, ки ҳаҷми истеҳсолотро нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта кам намудаанд дар сохтори саноати коркард 97 фоиз ва ҳиссаи соҳаҳое, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта бештар мол истеҳсол намудаанд, 3 фоизро дар бар мегирад.

Дар ин давра ҳаҷми воқеии истеҳсолот дар истеҳсоли ҳаргуна маснуоти ғайрифилизи маъданӣ (15,1 фоиз), истеҳсоли металлургӣ (4 фоиз), истеҳсоли молҳои нассочӣ ва дӯзандагӣ (3,8 фоиз), истеҳсоли таҷхизоти барқӣ (2,8 фоиз),

истеҳсоли маҳсулоти хӯрокворӣ (0,5 Ҷ) бештар коҳиш ёфтааст. Омилҳои асосии кам гардидани ҳаҷми истеҳсолот дар соҳаҳои нассочӣ ва дузандагӣ ин ғайрифилизи маъданӣ дар давраи ҳисоботӣ, пеш аз ҳама аз сабаби норасоии ашёи хом, аз ҷумла пахта, инчунин баланд будани суръати рушди нишондиҳандаҳои ҳамин давраи соли гузашта мебошад, ки қариб 150 Ҷ ташкил дода буд. Ғайрифилизи корхонаҳои соҳаи мазкур бо назардошти ҷамъоварӣ гардидани ҳосили пахта аз моҳи сентябри соли ҷорӣ барқарор гардида истодаанд.

Коҳишёбии ҳаҷми истеҳсоли ҳаргуна маснуоти ғайрифилизи маъданӣ дар давраи ҳисоботӣ, пеш аз ҳама аз сабаби норасоии газӣ табиӣ ва аз ҳамин сабаб аз ғайрифилизи бозмондани корхонаҳои истеҳсоли семент, ба миён омадааст.

Аммо бояд зикр намуд, ки дар ду моҳи охири соли ҷорӣ истеҳсоли семент дар ҷумҳурӣ бо назардошти ба истифода додани корхонаи истеҳсоли семент дар ноҳияи Ёвон, ки бо истифодаи ангишт ғайрифилизи маъданӣ, иқтисоди солонааш 1 млн. тоннаро дар як сол дар бар мегирад, босуръат рушд дорад. Ғайр аз ин, омили дигари рушди истеҳсоли семент дар моҳҳои боқимондаи соли 2013 ин дар моҳи октябри соли равон пас аз таҷдид ба ғайрифилизи маъданӣ шурӯъ кардани корхонаи «Тоҷиксемент» мебошад. Бо назардошти ба ғайрифилизи маъданӣ шурӯъ кардани ин ду корхона дар назар аст, ки то охири соли ҷорӣ истеҳсоли семент қариб 300 ҳазор тоннаро ташкил медиҳад, ки ин нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 25 Ҷ зиёд хоҳад буд. Ин омил, инчунин барои афзоиши ҳаҷми истеҳсоли семент ва суръати мусбӣ касб кардани соҳа мусоидат хоҳад кард.

Дар давоми соли ҷорӣ дар соҳаи истеҳсоли металлургӣ, аз ҷумла дар истеҳсоли алюминий тамоюли манфии рушд ба назар мерасад. Тамоюли мазкур пеш аз ҳама аз номусоидӣ ва ноустувории вазъи ба амал омада, ба хусус аз сабаби набудани талабот ва идома ёфтани коҳишёбии нархҳои ҷаҳонӣ ба фулузот, вобастагӣ дорад. Дар назар аст, ки чунин тамоюл то охири соли ҷорӣ боқӣ мемонад ва аз ин ҷиҳат индекси ҳаҷми истеҳсолоти соҳаи металлургӣ бо нишондиҳандаи манфӣ ҷамъбаст хоҳад гашт.

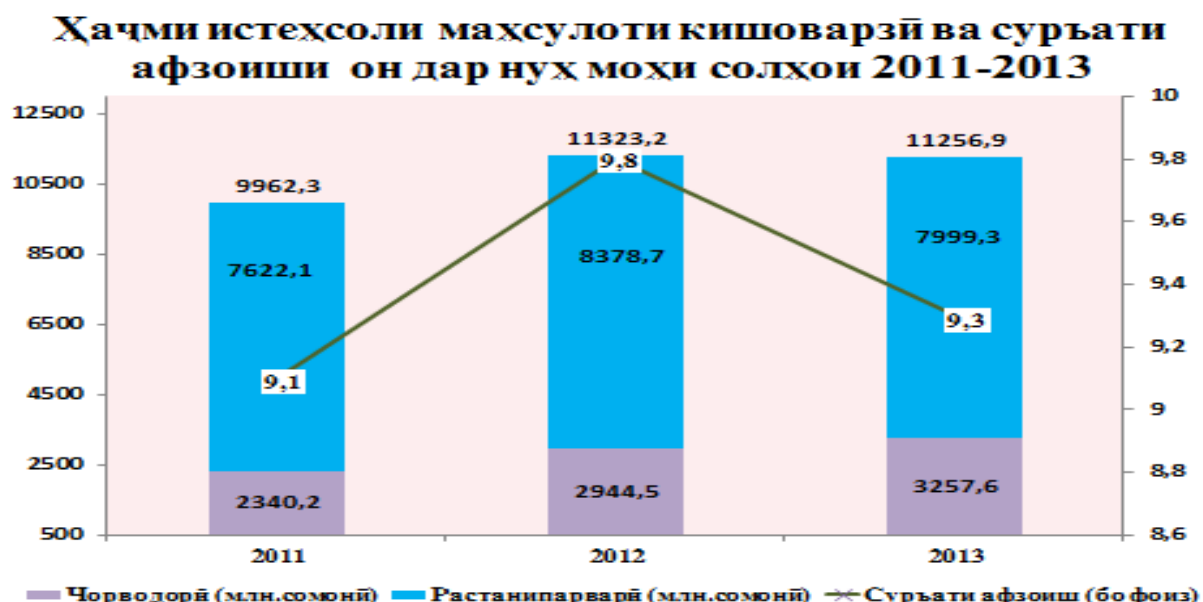
Коҳишёбии ҳаҷми истеҳсоли таҷҳизотҳои барқӣ пеш аз ҳама аз рақобатпазир набудани ин намуди молҳои дар ҷумҳурӣ истеҳсолшаванда, кам гардидани талабот ба онҳо, инчунин кам гардидани теъдоди дархостҳои дохилӣ, ба ҳисоб меравад.

Дар давраи ҳисоботӣ дар истеҳсоли маҳсулоти хӯрокворӣ афзоиши ҳаҷми аслии намудҳои асосии маҳсулоти соҳа ба назар мерасад. Ҳамзамон дар ин

давра тибқи маълумотҳои оморӣ истеҳсоли рағған, нон ва маҳсулоти нонӣ, папирос ва сигор нисбат ба ҳамин давраи соли сипаригардида коҳиш ёфтааст.

Махсусан бояд қайд намуд, дар 9 моҳи соли ҷорӣ дар соҳаҳои коркарди чӯбу тахта ва истеҳсоли маснуот аз чӯб, истеҳсолоти кимиёвӣ ва истеҳсоли маснуоти нафтӣ тамоюли мусбии рушд нигоҳ дошта шудааст.

Дар 9 моҳи соли ҷорӣ саҳми соҳаи кишоварзии мамлакат дар рушди иқтисодии ҷумҳурӣ хеле назаррас аст. Дар ин давра, дар хоҷагҳои ҷумҳурӣ сарфи назар аз шакли моликияташон ба маблағи 11256,9 млн. сомонӣ маҳсулоти кишоварзӣ истеҳсол намудаанд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 9,3 фоиз зиёд аст. Саҳми соҳаи кишоварзии мамлакат дар рушди воқеии ММД 2,2 банди фоизиро ташкил менамояд. Қобили зикр аст, ки дар давраи ҳисоботӣ афзоиши асли аксари намудҳои маҳсулоти кишоварзӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта таъмин карда шудааст.

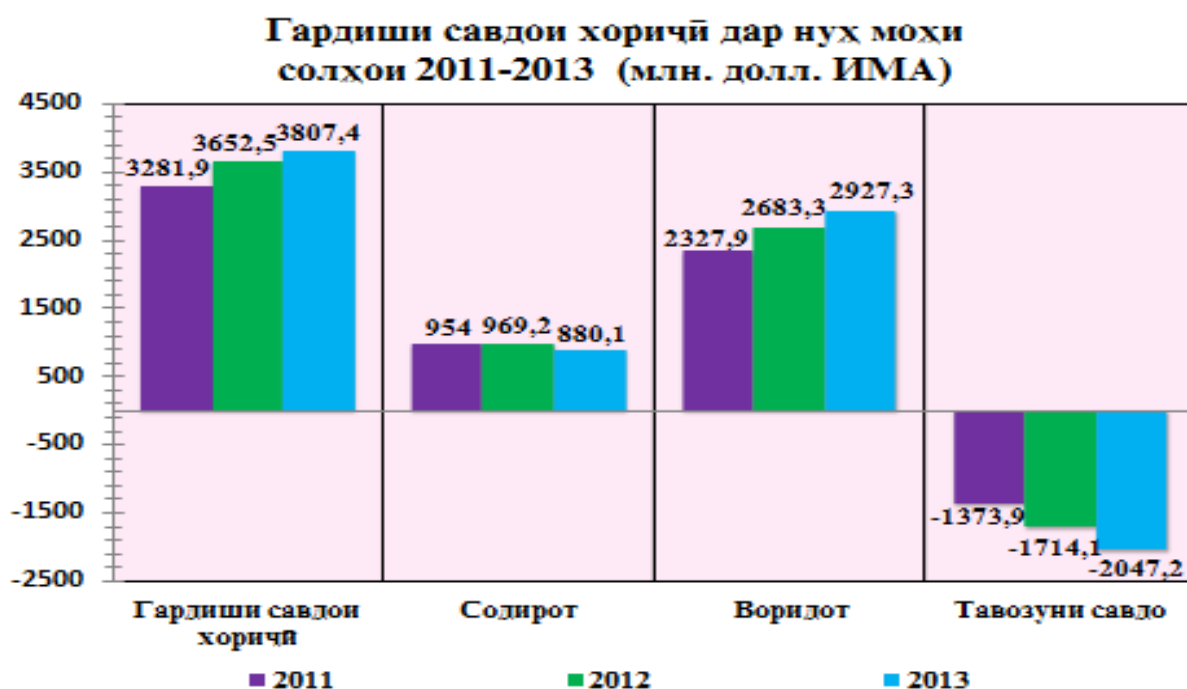

Дар давраи ҳисоботӣ ҳаҷми маблағгузориҳо ба сармояи асосӣ аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои сармоягузорӣ бо маблағи 3614,4 млн. сомониро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли сипаригардида 16,5 фоиз зиёд гардид. Ҳаҷми умумии корҳо дар соҳаи сохтмон 32,8 фоиз афзоиш ёфт.

Саҳми мусбии соҳаи сохтмон дар маҷмӯи маҳсулоти дохилии ҷумҳурӣ 1,3 банди фоизиро ташкил дод ва бояд изҳор дошт, ки нишондиҳандаи мазкур дар ҳамин давраи соли гузашта аз сабаби коҳиш ёфтани ҳаҷми маблағгузориҳо ба сармояи асосӣ манфӣ ҷамъбаст гардида 1,8 фоизро ташкил дода буд.

Гардиши савдои хориҷии ҷумҳури дар ин давра таҳти таъсири омилҳое, ки боиси коҳишёбии фазои тиҷоратӣ ва савдои ҷаҳонӣ гардида, рушди умумии минбаъдаи иқтисодиёти ҷаҳонро муайян менамояд, рушд кард.

Дар 9 моҳи соли ҷорӣ гардиши савдои хориҷии ҷумҳури 3807,4 млн. доллари ИМА-ро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 4,2 ғоиз афзоиш ёфт. Содироти молҳо дар ин давра ба 880,1 млн. доллари ИМА баробар гардида, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 9,2 ғоиз коҳиш ёфт. Ҳаҷми воридот нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 9,2 ғоиз афзоиш ёфта, маблағи 2927,3 млн. доллари ИМА-ро ташкил дод. Тарозии манфии гардиши савдои хориҷии ҷумҳури дар ин давра ба 2047,2 млн. доллраи ИМА баробар гардид.

Бояд изҳор намуд, ки дар натиҷаи коҳишёбии нархҳои ҷаҳонӣ ба молҳои асосии содиротии ҷумҳури ҳаҷми умумии содирот шуруъ аз моҳи апрели соли ҷорӣ тамоюли манфӣ дорад.

Ҳаҷми воридот дар 9 моҳи соли ҷорӣ бо назардошти афзун гардидани талаботи дохила, устуворона рушд ёфт. Дар ин раванд бештар воридоти молҳои истеъмолӣ, инчунин мошину таҷҳизотҳои марбут ба лоиҳаҳои сармоягузори зиёд гардид, ки дар навбати худ барои зиёд гардидани ҳаҷми маблағгузориҳо ба сармояи асосӣ мусоидат намуд.

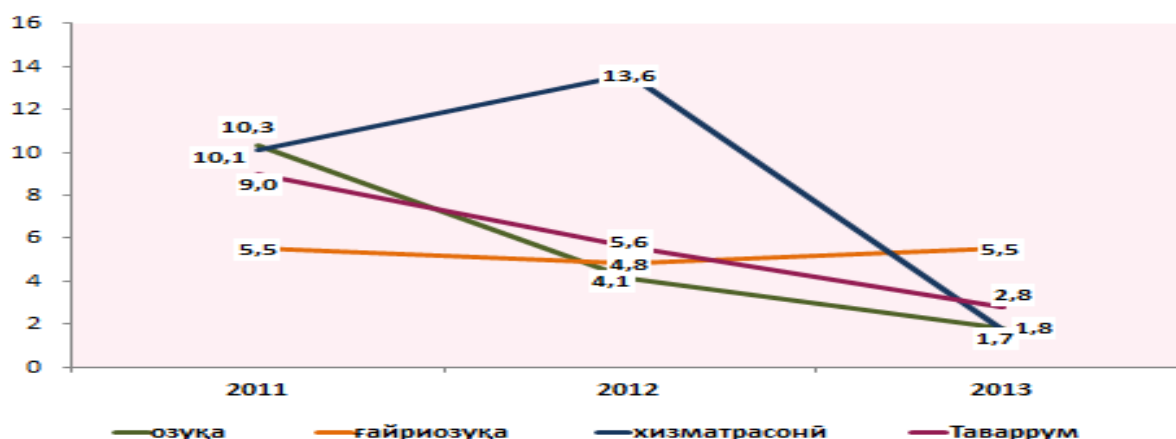
Соли ҷорӣ сатҳи баланди истеъмолӣ дар ҷумҳури ба мушоҳида расид, ки ин дар навбати худ барои афзоиши гардиши савдои ҷаҳона дар давраи ҳисоботӣ

мусоидат намуд. Ин аст, ки дар ин давра гардиши савдои чакана нисбат ба ҳамин давраи соли сипаригардида 17,2 фоиз афзоиш ёфта, маблағи 8407,5 млн. сомони ро ташкил дод. Ҳамзамон дар ин давра ҳаҷми хизматрасониҳои пулакӣ ба аҳоли ба 6952,8 млн. сомонӣ баробар гардид, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 11,2 фоиз зиёд аст. Саҳми соҳаҳои хизматрасонӣ дар рушди ММД дар ин давра нисбат ба дигар соҳаҳо афзалият дошта, 2,4 банди фоизиро ташкил намудааст. Талаботи баланди истеъмоли асосан аз ҳисоби зиёд гардидани даромадҳои аҳоли ва музди меҳнат таъмин карда шудааст.

Дар 8 моҳи соли ҷорӣ даромадҳои пули аҳоли аз рӯи ҳисоби номиналӣ 18,2 фоиз зиёд гардида, маблағи 14934,9 млн. сомони ро ташкил дод. Даромадҳои воқеии аҳоли дар ин давра 11,3 фоиз афзоиш ёфтанд. Музди миёнамоҳонаи як корманд ба 670,1 сомонӣ баробар гардида, афзоиши номиналии он 28,8 фоиз ва афзоиши аслии он 21,8 фоизро ташкил дод.

Сатҳи таваррум дар давраи ҳисоботӣ нисбат ба моҳи декабри соли гузашта 2,8 фоизро ташкил намуд, ки ин 2 маротиба камтар нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта мебошад. Аз ҷумла нархҳои маҳсулоти озуқаворӣ дар нӯҳ моҳи соли ҷорӣ 1,8 фоиз (4,1 фоиз дар ҳамин давраи соли гузашта), маҳсулоти ғайриозуқа 5,5 фоиз (4,8 фоиз) ва тарафҳои хизматрасонӣ 1,7 фоиз (13,6 фоиз) афзоиш ёфтанд.

**Сатҳи таваррум дар нӯҳ моҳи солҳои 2011 -2013
(бо фоиз)**

Дар давраи ҳисоботӣ ҳаҷми умумии даромади **Буҷети давлатии** ҷумҳурӣ 8210,1 млн.сомони ро ташкил дод, ки иҷроиши он нисбат ба нақша 100,1 фоизро ташкил медиҳад.

Дар ин давра ба Бучети давлатӣ аз ҳисоби андозҳо маблағи 6137 млн.сомонӣ (аз нақша 10,8 млн.сомонӣ зиёд) ворид гашт, ки ин 22,2 фоизи Маҷмуи маҳсулоти дохилро ташкил медиҳад.

Дар баробари барзиёд иҷро гардидани нақшаи Бучети давлатӣ дар нух моҳи соли ҷорӣ нақшаи баъзе намуди андозҳо, аз ҷумла аксизҳо, андози иҷтимоӣ, андоз аз ғуруши нахи пахта ва алюминийи аввалия, инчунин бочу пардохтҳои маъмури иҷро нагардид.

Маблағи умумии қарзи берунаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба санаи 1 октябри соли 2013 – 2164,9 млн. доллари ИМА-ро ташкил медиҳад.

Тибқи маълумоти пешакӣ нақшаи хароҷоти умумии бучети давлатӣ дар ин давра ба андозаи 93,1 фоиз таъмин гардидааст.

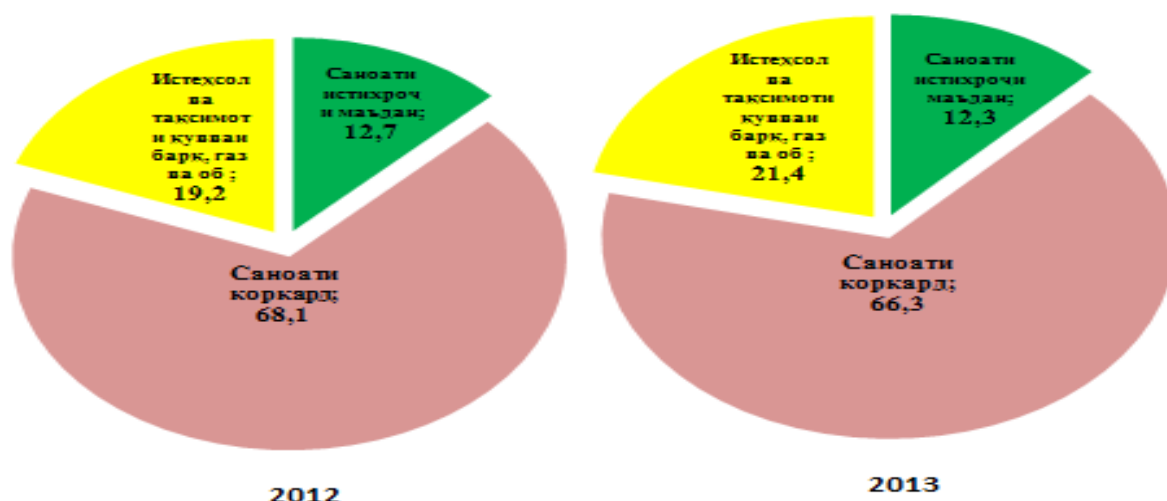
Маълумоти муфассал доир ба рушди бахшҳои алоҳидаи иқтисоди миллӣ.

Саноат. Мутобиқи маълумоти оморӣ ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар 9 моҳи соли ҷорӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 266 млн. сомонӣ зиёд гардида, 6691,9 млн. сомонино ташкил дод.

Дар ин давра суръати афзоиши соҳаи саноат дар маҷмуъ дар сатҳи 104,1 фоиз, аз он ҷумла афзоиши ҳаҷми истеҳсол дар саноати истихроҷи маъдан - 149,2 фоиз, саноати коркард 98 фоиз, истеҳсол ва тақсими қувваи барқ, газ ва об дар сатҳи 106,3 фоиз таъмин карда шуд.

Дар ҳаҷми умумии истеҳсолоти саноатӣ ҳиссаи маҳсулоти саноати истихроҷи маъдан - 12,3 фоиз, саноати коркард - 66,3 фоиз ва истеҳсол ва тақсими қувваи барқ, газ ва об - 21,4 фоизро ташкил дод.

Соҳтори соҳаи саноат дар нух моҳи солҳои 2012 ва 2013 (бо фоиз)

Дар давраи ҳисоботӣ дар соҳаи саноати истихроҷ ба маблағи 823 млн. сомонӣ, дар соҳаи саноати коркард ба маблағи 4437,8 млн. сомонӣ ва дар соҳаи истеҳсолу тақсими қувваи барқ, газ ва об ба маблағи 1431,1 млн. сомонӣ маҳсулот истеҳсол карда шуд.

Бояд қайд намуд, ки тибқи маълумоти расмӣ мақомоти оморӣ кишвар дар ҷумҳурӣ 1588 адад корхонаҳои саноатӣ ҳисоботдиҳанда ва аз он 1080 адади онҳо корхонаҳои ҳаҷман калон ва миёна мебошанд, ки ба мақомоти омор мустақиман ҳисобот пешниҳод менамоянд. Мутобиқи ахбори ниҳоии мақомоти зикргардида теъдоди корхонаҳои саноатӣ бозистода 123 ададро ташкил менамояд.

Дар 9 моҳи соли равон аз сабаби норасоии гази табиӣ корхонаҳои азими саноатӣ ҷумҳурӣ КМ “Тоҷиказот” ва ҶСК “Тоҷиксмент” фаъолият надоштанд ва КВД “Ширкати Алуминийи Тоҷик” бо иқтисоди пурра фаъолият накард. Инчунин, дар ин давра аз нисф зиёди корхонаҳои пахтазакунӣ ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатиро нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта аз сабаби норасоии ашё, кам намуданд.

Бояд қайд намуд, ки дар 9 моҳи соли равон дар КВД “Ширкати Алуминийи Тоҷик” ба маблағи 413,5 млн. сомонӣ маҳсулот истеҳсол намудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 11,9 фоиз кам мебошад. Дар ин давраи истеҳсоли алуминий 170,8 ҳазор тоннаро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 18,9 фоиз кам аст.

Омилҳои асосии пастравии нишондиҳандаҳои асосӣ мисли солҳои қаблӣ ин норасоии гази табиӣ, коҳишёбии нархи ҷаҳонии алюминий, мушкилоти интиқоли ашёи хом асосӣ ва болоравии нархи онҳо, ба ҳисоб меравад.

Боиси тазаккур аст, ки дар корхонаи мазкур аввалин маротиба истифодаи гази синтезӣ ба роҳ монда шуд. Дар шаш моҳи соли равон (аз моҳи апрел то сентябр) сеҳи истеҳсоли гази синтезӣ дар ҳаҷми 30,9 млн. м³ ба маблағи 2 млн. долл. ИМА гази синтезӣ истеҳсол намуд, ки аз ин ҳисоб корхона қариб 1,1 млн. долл. ИМА сарфа намудааст.

Соҳаи саноати сабук. Дар давраи ҳисоботӣ корҳо ҷиҳати татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 октябри соли 2009 №586 “Барномаи рушди соҳаи пахтакорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2014 идома дода шуданд.

Мувофиқи маълумоти омӯрӣ ба санаи 1 октябри соли равон дар ҷумҳурӣ 243,5 ҳазор тонна пахта истеҳсол шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 49,4 ҳазор тонна ё 25,5 фоиз зиёд мебошад.

Мутобиқи маълумоти омӯрӣ айна ҳол дар ҷумҳурӣ 89 адад корхонаҳои пахтатозакунӣ фаъолият доранд ва аз сабаби сол то сол кам гардидани ҳаҷми истеҳсоли пахта корхонаҳои мазкур ҳамасола ҳамагӣ 4 - 5 моҳ фаъолият менамоянду халос.

Махсусан бояд қайд кард, ки беш аз 90 фоизи маҳсулоти истеҳсолии онҳо ба ҳориҷи кишвар содирот карда мешавад. Ин аст, ки корхонаҳои ресандагии кишвар аз сабаби норасоии ашё бо иқтисори пурра фаъолият карда наметавонанд.

Дар 9 моҳи соли ҷорӣ истеҳсоли нахи пахта 45,6 ҳазор тоннаро ташкил намуд. Дар ин давра 7,4 ҳазор тонна нахи пахта коркард шудааст, ки ин нисбати 9 моҳи соли гузашта 129,8 тонна ё 1,7 фоиз кам мебошад.

Аз таҳлилҳо бармеояд, ки дар дохили ҷумҳурӣ корхонаҳои ресандагӣ қисмати ками нахи пахтаи истеҳсолшударо коркард менамоянд.

Нишондиҳандаҳои ҷамъоварии ашёи хом - пахта, истеҳсоли нахи пахта, коркард ва содироти он ба тариқи зайл аст.

Номгӯи маҳсулот	Воҳиди ченак	С О Л Ҳ О					
		2008	2009	2010	2011	2012	2013 (9 моҳ)

Ҷамъовариҳои ашёи хом - пахта	ҳазор тонна	353,1	296,0	310,5	416,5	418,0	243,5
Истеҳсоли нахи пахта	ҳазор тонна	115,5	91,4	95,0	103,5	134,5	45,6
Коркарди нахи пахта	ҳазор тонна	11,3	6,3	7,0	8,1	10,3	7,4
Ресмони пахтагин	ҳазор тонна	9,7	8,2	6,1	7,0	9,0	6,3
Матои пахтагини тайёр	ҳазор м ²	27722,0	36 553,0	20803,4	21363,6	22 610,4	13 938,9
Маснуоти ҷӯробу пайпоқ	ҳазор ҷуфт	5 462	5 658,0	5 735,0	6 098,4	6 633,7	6 156,6
Содироти нахи пахта	ҳазор тонна	83,6	86,6	95,3	72,3	143,0	74,5

Айни ҳол, дар доираи иҷрои Нақшаи чорабиниҳои «Барномаи коркарди пурраи нахи пахтаи дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истеҳсолшаванда барои давраи то соли 2015», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 августи соли 2007, №392 тасдиқ гардидааст, 24 корхонаи ресандагӣ бо иқтидори коркарди 76 ҳазор тонна нахи пахта амал карда истодаанд.

Аммо дар баробари ин бояд қайд кард, ки тибқи маълумоти вазорати соҳавӣ корхонаҳои ресандагӣ бофандагӣ ҚС «Эҳёи Хучанд»-и шаҳри Хучанд, ҚСП «Ресмон»-и шаҳри Конибодом, ҚСП «Исфара-текстил»-и шаҳри Исфара, КМ«Замин-Текстил»-и ноҳияи Фархор бо сабабҳои куҳна фарсуда будани дастгоҳу таҷҳизотҳо ва надоштани маблағҳои гардон умуман аз фаъолият бозмондаанд.

Бояд қайд намуд, ки бо мақсади ҷалби инвестиция ва ҳавасманд намудани сармоягузoron қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи додани имтиёзҳои андозбандӣ ба корхонаҳои нафтаъсисёфта, ки ба силсилаи коркарди пурраи нахи пахта то маҳсулоти ниҳой (аз нахи пахта то маҳсулоти пахтагини дӯзандагӣ) машғуланд» қабул шудааст, аммо раванди татбиқи он қонёқунанда нест, ки андешидани чораҳои заруриро тақозо менамояд.

Соҳаи саноати маводи сохтмонӣ. Мувофиқи маълумоти омӯрӣ ба санаи 1 сентябри соли 2013 дар ҷумҳурӣ 10 корхонаи сементбарорӣ, аз ҷумла 1 корхона дар шаҳри Душанбе, 4 корхона дар вилояти Суғд, 3 корхона дар вилояти Хатлон ва 2 корхона дар ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ ба қайд гирифта шудаанд. Иқтидори

умумии онҳо 2,5 млн. тонн сементро дар як сол ташкил менамояд. Мутаасифона, аз сабаби норасоии газии табиӣ, воситаҳои гардон, фарсуда будани таҷҳизоти иқтидорҳои мавҷуда самаранок истифода бурда намешаванд.

Мусаллам аст, ки истеҳсоли семент дар ҷумҳурии аз воридоти газии табиӣ вобаста аст ва камшавии ҳаҷми истеҳсоли он дар ҷумҳурии ба ин омил иртибот дорад. Ин аст, ки дар 9 моҳи соли ҷорӣ дар ҷумҳурии 119,9 ҳазор тонна (аз ҷумла дар моҳи сентябр 68 ҳазор тонна) семент истеҳсол карда шудааст, ки ин баробар ба 65,6 фоизи ҳамин нишондиҳандаи соли 2012 мебошад.

Дар марҳилаи кунунӣ барои бартараф намудани мушкилоти ҷойдошта дар самти истеҳсоли семент, гузариши корхонаҳои мавҷуда ба истифодаи ангишт тадбири ягона ба ҳисоб меравад. Тибқи баҳодиҳии коршиносон истифодаи ангишт нисбат ба газии табиӣ арзиши аслии масолеҳро 30-35 фоиз арзон намуда, нархи иншоотҳои сохташавандаро коҳиш медиҳад.

Бо мақсади дастгирии соҳибкорӣ, рушди соҳаҳои масолеҳи сохтмонӣ, ба таври кофӣ таъмин намудани ҷумҳурии бо масолеҳи худӣ ва ғанӣ гардонидани буҷаи ҷумҳурии тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 октябри соли 2009, №601 «Барномаи рушди истеҳсоли масолеҳи сохтмонӣ барои давраи то соли 2015» ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21 апрели соли 2012, №175 «Дар бораи тасдиқи нақшаи амал оид ба таъсисёбии корхонаҳои саноатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2013» сохта ба истифода додани як чанд корхонаи сементбарорӣ ва корхонаҳои хурду миёнаи масолеҳи сохтмонӣ пешбинӣ шудааст. Мавриди истифода қарор ёфтани онҳо имкон медиҳад, ки ҳаҷми истеҳсолоти зиёд шуда, миқдори сementи воридотӣ кам гардида, содироти он ба роҳ монда мешавад.

Соҳаҳои комплекси энергетикӣ сӯзишворӣ. Дар 9 моҳи соли ҷорӣ 13107 млн.кВт.с нерӯи барқ истеҳсол карда шудааст, ки суръати афзоиши он нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 100,9 фоизро ташкил медиҳад.

Дар ин давра истеҳсоли нерӯи барқ, аз ҷониби ШСХК «Барқи Тоҷик» 10932,4 млн.кВт.с (97,3 фоизи соли 2012), НБО «Сангтӯда-1» 1477,1 млн.кВт.с (110,8 фоиз), НБО «Сангтӯда-2» 575,5 млн.кВт.с (184,7 фоиз) ва ҶСК «Помирэнерҷӣ» 122,0 млн.кВт.с-ро (102,5 фоиз) ташкил дод.

Дар 9 моҳи соли ҷорӣ ҳаҷми истеҳсоли энергияи барқ дар ШСХК «Барқи Тоҷик» нисбати ҳамин давраи соли гузашта 299,4 млн.кВт.соат кам мебошад. Яке аз сабабҳои кам гардидани ҳаҷми истеҳсоли энергияи барқ ин нисбатан кам

гардидани ҳаҷми истифодаи энергияи барқ аз тарафи КВД “Ширкати Алюминийи Тоҷик” мебошад, ки ҳаҷми он дар давраи ҳисоботӣ 712,7 млн.кВт.соатро ташкил намудааст.

Ҳаҷми хариди энергияи барқ дар 9 моҳи соли қорӣ 2042,8 млн.кВт.соат, ё ин ки зиёда аз 220 млн. сомонӣ (46,1 млн.долл. ИМА)-ро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 398,8 млн.кВт.соат, ё ба маблағи 56 млн. сомонӣ (11,7 млн.долл. ИМА) зиёд мебошад.

Дар давраи ҳисоботӣ Ширкати «Барқи Тоҷик» хариди энергияи барқро асосан аз ҚСК «НБО-и Сангтӯда-1» дар ҳаҷми 1465,3 млн. кВт. соат ва аз НБО-и “Сангтӯда-2” дар ҳаҷми 575,5 млн. кВт. соат амалӣ намудааст. Воридоти энергияи барқ аз Ҷумҳурии Қирғизистон дар ин давра 2 млн.кВт.соатро ташкил додааст.

Содироти энергияи барқ дар 9 моҳи соли қорӣ ба 821,8 млн. кВт.соат ва ё ба маблағи 28,3 млн.долл. ИМА баробар шуд, ки аз он, 801,7 млн.кВт.соат ба Ҷумҳурии Ислонд Афғонистон ва 20,1 млн.кВт.соат ба Ҷумҳурии Қирғизистон рост меояд. Содироти энергияи барқ дар маҷмӯъ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ба миқдори 295,2 млн.кВт.соат, ё ба маблағи 12,1 млн.долл. ИМА зиёд мебошад.

Дар 9 моҳи соли қорӣ дар 15 кони нафтугаз ва 5 кони ангишт истихроҷ идома дода шудаанд.

Дар ин давра 21,1 ҳазор тонна нафт истихроҷ шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 94,2 фоизро ташкил медиҳад.

Истихроҷи умумии гази табиӣ дар ин давра 3196 ҳаз.м³-ро ташкил дод, ки назар ба ҳамин давраи соли гузашта 32,8 фоиз таъмин карда шудааст. Сабаби асосии коҳишёбӣ ин дар марҳилаи охири қарор доштани истифодабарии чоҳҳои истихроҷи нафту газ ба ҳисоб меравад.

Дар 9 моҳи соли қорӣ 7 корхонаи саноати ангишт ба миқдори 353,5 ҳазор тонна ангишт истихроҷ кардаанд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 39,3 ҳазор тонна зиёд буда, суръати афзоиш бошад 112,5 фоизро ташкил медиҳад.

Дар ин давра истихроҷи ангишт аз ҷониби ҚСШК «Ангишт» ба 37195 тонна расонида шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 7028 тонна ангишт зиёд аст. Дар ин давра КФ «Шахтаи «Фон-Яғноб» - дар 6 қитъаи алоҳида истихроҷи ангиштро ба 207,3 ҳазор тонна расонид, ки назар ба ҳамин давраи соли гузашта 95 ҳазор тонна зиёд мебошад.

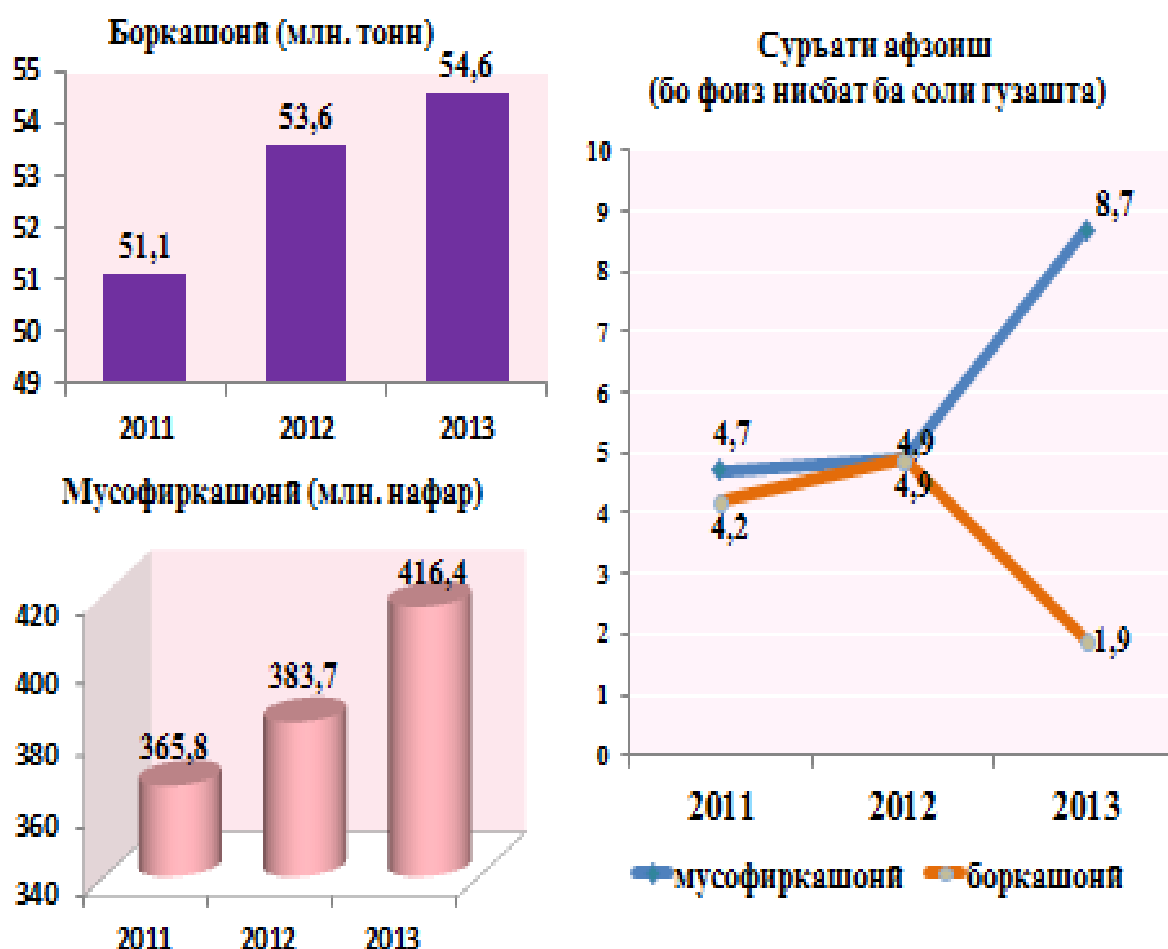
Соҳаи нақлиёт. Дар давраи ҳисоботӣ тибқи ҳисоботи пешакӣ тавассути тамоми воситаҳои нақлиётӣ яқоя бо соҳибкорони хусусӣ 54,6 млн. тонна борҳои хоҷагии халқ мавриди интиқол қарор дода шуд, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 1,9 Ҷ зиёд мебошад.

Ҳаҷми гардиши бор бошад, 4932,4 млн. тн/км мебошад, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 13,8 Ҷ зиёд аст.

Тавассути тамоми воситаҳои нақлиётӣ ҳаҷми мусофиркашонӣ ба 416,3 млн. нафар расидааст, ки дар муқоиса бо натиҷаҳои ҳамин давраи соли гузашта 8,7 Ҷ зиёд мебошад.

Гардиши мусофиркашонӣ бошад, 7808,7 млн. мусофир/км мебошад, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта 8 Ҷ зиёд мебошад.

Ҳаҷми боркашонӣ, мусофиркашонӣ ва суръати афзоиши он дар нӯҳ моҳи солҳои 2011-2013

Соҳаи нақлиёти роҳи автомобилӣ (ғайр аз соҳибкорони хусусӣ). Дар ин

давра тавассути нақлиёти автомобили истифодаи умум 9464,7 ҳазор тонна борҳои хоҷагии халқ интиқол дода шуд, ки нисбати натиҷаҳои ҳамин давраи соли гузашта 26,5 фоиз зиёд мебошад.

Боркашонии байналмилалӣ 24,9 фоиз нисбати ҳамин давраи соли гузашта афзуда, ба 1475,3 ҳазор тонна расонида шуд. Аз ҷумла, бо истифодаи қариб 50 ҳазор автомобил 1137,6 ҳазор тонна бор ба ҷумҳурӣ ворид гардида 199,6 ҳазор тонна бор содир карда шуд.

Мутаносибан нишондиҳандаҳои воридотӣ бор 38,3 фоиз ва содироти он 22,2 фоиз нисбати ҳамин давраи соли 2012 зиёд гардид. Интиқоли транзитӣ тавассути қаламрави кишвар 28,7 фоиз кам гардида, он 139,4 ҳазор тонна расонида шуд.

Ҳаҷми боркашонии дохилӣ бошад ба 7989,4 ҳазор тонна расонида шуда, нисбат ба нишондиҳандаи ҳамин давраи соли 2012-ум, 1691 ҳазор тонна зиёд ва 65,7 фоизи ҳаҷми умумии боркашонии тариқи нақлиёти автомобили истифодаи умум иҷрошударо ташкил медиҳад.

Тавассути нақлиёти автомобилӣ дар ин давра ба зиёда аз 139,4 млн. мусофир дар дохили ҷумҳурӣ хизмат расонида шуд, ки 1,9 фоиз нисбати нишондиҳандаҳои ҳамин давраи соли 2012 зиёд мебошад.

Соҳаи нақлиёти роҳи оҳан. Дар давраи ҳисоботӣ тавассути нақлиёти роҳи оҳан ба 359,2 ҳазор мусофир хизматрасонӣ карда шуд, ки ин 27 ҳазор мусофир нисбат ба ҳамин нишондиҳандаи соли гузашта кам мебошад.

Мусофиргардиш низ нисбати нишондиҳандаи ҳамин давраи соли гузашта ба андозаи 2,1 млн. мусофир км кам гардида, 14,6 млн. мусофир км-ро ташкил медиҳад.

Ҳаҷми боркашонӣ дар ин давра 4933 ҳазор тоннаро ташкил намуд, ки нисбати нишондиҳандаи ҳамин давраи соли 2012 ба андозаи 1204 ҳазор тонна кам мебошад. Аз ҷумла, боркашонии транзитӣ 1438,4 ҳазор тонна нисбати нишондиҳандаи ҳамин давраи соли 2012-ум кам гардид.

Соҳаи авиатсияи граждани. Дар 9 моҳи соли ҷорӣ тавассути нақлиёти ҳавоии ватанӣ ба 787,3 ҳазор мусофир хизмат расонида шудааст, ки аз ин 36,4 фоиз ба ҚСҚ “Тоҷик Эйр”, 44,4 фоиз ба ҚДММ “Сомон Эйр” ва 19,2 фоиз ба ҚСП “Ист Эйр” рост меоянд. Нишондиҳандаи мусофирбарӣ нисбати ҳамин давраи соли гузашта 10 фоиз афзоиш ёфтааст.

Ҳаҷми интиқоли бору почта тавассути нақлиёти ҳавоии ватанӣ 1699,1 тоннаро ташкил намуд, ки аз ин 39,5 фоиз ба ҚСҚ “Тоҷик Эйр”, 54 фоиз ба ҚДММ “Сомон Эйр” ва 6,5 фоиз ба ҚСП “Ист Эйр” мансуб мебошанд. Ҳаҷми умумии боркашонӣ тавассути нақлиёти ҳавоии ватанӣ нисбати нишондиҳандаи ҳамин давраи соли гузашта 12,8 фоиз кам аст.

Дар давраи ҳисоботӣ фурудгоҳҳои байналмилалӣ ҷумҳурӣ (Душанбе, Хуҷанд, Кӯлоб ва Қӯрғонтеппа) дар маҷмӯъ (гусел ва қабул) ба 1701 ҳазор мусофир хизмат расонидаанд. Ҳаҷми интиқоли бор ва почта дар ин давра аз фурудгоҳҳои ҷумҳурӣ ҳамагӣ 3743 тоннаро ташкил намуд. Ин нишондиҳандаҳо нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта мутаносибан 1,8 фоиз ва 26,6 фоиз зиёд гардид.

Саҳми ширкатҳои нақлиёти ҳавоии ватанӣ дар ҳаҷми умумии ҳамлу нақли мусофирбарӣ тавассути ширкатҳои ҳавоӣ 46,3 фоизро ташкил медиҳад.

Соҳаи алоқа. Тибқи ҳисобҳои пешакӣ дар 9 моҳи соли ҷорӣ ҳаҷми хизматрасонии алоқа ба аҳоли 1316,9 млн. сомони ро ташкил дод. Дар давраи ҳисоботӣ шумораи муштарӣни алоқаи мобилӣ дар ҷумҳурӣ 10 млн. адад (аз ҷумла 5,9 млн. ғаёл), шумораи муштарӣни алоқаи собитӣ 375,9 ҳазор адад ва шумораи истифодабарандагони интернет 3,8 млн. нафар муштариро ташкил дод.

Дар нуҳ моҳи соли равон аз тарафи ҚВД “Почтаи Тоҷик” ба андозаи 3,8 млн. сомонӣ хизмат расонида шуд, ки 87,3 фоизро нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ташкил медиҳад.

Соҳаи кишоварзӣ. Дар 9 моҳи соли ҷорӣ дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ ҳаҷми умумии маҳсулоти кишоварзӣ ба 11256,9 млн. сомонӣ расонида шуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 9,3 фоиз зиёд мебошад. Аз ҷумла, истеҳсоли маҳсулоти соҳаи растанипарварӣ 7999,3 млн. сомонӣ ва соҳаи чорводорӣ 3257,6 млн. сомони ро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта мутаносибан 10,8 ва 5,9 фоиз зиёд мебошад.

Дар ин давра истеҳсоли ғалладонагӣҳо ба 1116,1 ҳазор тонна (112,2 фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта), картошка - 757,7 ҳазор тонна (113,8 фоиз), сабзавот - 1028 ҳазор тонна (108,3 фоиз), полезӣ - 368 ҳазор тонна (101,3 фоиз), мева - 229,8 ҳазор тонна (104,6 фоиз) ва ангур - 121,4 ҳазор тонна (106,4 фоиз) расонида шуд.

Тибқи маълумотҳои оморӣ кишоварзони ҷумҳурӣ дар соли ҷорӣ дар масоҳати 191,4 ҳазор гектар кишти пумбадона гузарониданд, ки 95,6 фоизи

дурнаморо ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 8133 гектар кам мебошад.

Сабаби кам гардидани майдони кишти пумбадона аз як тараф пастравии нархи фуруши нахи пахта дар бозори ҷаҳонӣ, дастрас набудани қарзҳои мавсимии имтиёзноки бонкӣ ва болоравии нархи сӯзишворӣ ва қисмҳои эҳтиётии техникаи кишоварзӣ бошад, аз тарафи дигар ин мушкилоти таъминоти хоҷагӣҳо бо оби ползӣ дар мавсими кишт мебошад.

Сабаби дигари кам гардидани майдони кишти пумбадона ин дар ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ зиёд гардидани майдони кишти сабзавоту мева ва ҳӯроки чорво мебошад, ки амали мазкур барои таъмини мунтазами аҳолии пойтахт бо меваю сабзавот ва маҳсулоти ширию гӯштӣ роҳандозӣ гардидааст.

Дар нӯҳ моҳи соли ҷорӣ истеҳсоли пахта 243,5 ҳазор тоннаро ташкил намуд, ки ин нишондод нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 25,5 фоиз зиёд мебошад.

Дар давраи ҳисоботӣ дар масоҳати 75920 гектар кишти такрории зироатҳои кишоварзӣ гузаронида шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 200 гектар зиёд мебошад. Аз майдони умумӣ кишти такрорӣ ғалладонагӣҳо – 30632 гектар, зироатҳои техникӣ - 1776 гектар, картошка - 266 гектар, сабзавот – 6839 гектар, ползӣ – 2599 гектар ва зироатҳои ҳӯроки чорво – 33808 гектарро ташкил медиҳад.

Мувофиқи маълумотҳои оморӣ то 1 октябри соли ҷорӣ дар ҷумҳурӣ дар майдони 9048,2 гектар боғу тоқзорӣ нав бунёд карда шудааст.

Дар 9 моҳи соли ҷорӣ аз ҳисоби маблағҳои буҷети ҷумҳуриявӣ тибқи тартиби муқарраргардида ба маблағи 4,6 млн. сомонӣ захираҳои 23,6 ҳазор литр, дорупошакҳои дастӣ моторӣ-372 адад, дорупошакҳои аэрозолӣ-3 адад, ОВХ-600 -10 адад, трактори тамғаи МТЗ-82-6 адад, либосҳои муҳофизавӣ - 869 ҷуфт, хайма - 11 адад, сӯзишвориҳои дизелӣ - 32,7 ҳазор литр, бензин - 16,1 ҳазор литр ва рағани молиданӣ-1,1 ҳазор литр харидорӣ гардида, сари вақт ба вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ дастрас карда шудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ чорводорӣ 104,3 ҳазор тонна гӯшт (105,7 фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта), 524,1 ҳазор тонна шир (105,3 фоиз), 5,3 ҳазор тонна пашм (102,7 фоиз), 1,6 ҳазор тонна пилла (118,2 фоиз), 2,9 ҳазор тонна асал (106,8 фоиз) ва 236,1млн. дона тухм (107,9 фоиз) истеҳсол карда шудааст.

Ҳамзамон дар ҳамаи категорияҳои хоҷагиҳо то 1 октябри соли равон саршумори чорвои калон 2056,8 ҳазор сар (102,5 фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта), аз ҷумла модагов - 1070,5 ҳазор сар (103,7 фоиз), гӯсфанду буз - 4915,1 ҳазор (103,8 фоиз), асп - 78,3 ҳазор (100,5 фоиз) ва парранда - 5098,7 ҳазор сар (105 фоиз) мавҷуд мебошад.

Соҳаи моҳипарварӣ низ сол аз сол тараққӣ ёфта, айнаи замон дар миқёси ҷумҳурӣ 178 адад хоҷагиҳои моҳипарварӣ фаъолият дошта, аз рӯи маълумоти оморӣ то 1 октябри соли ҷорӣ истехсоли он ба 578,5 тонна расонида шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 41,9 фоиз зиёд мебошад.

Тибқи маълумоти оморӣ дар соҳа 11,3 ҳазор трактор, аз он ҷумла 2,3 ҳазор тракторҳои тасмачарх, 3,2 ҳазор испор, 2,4 ҳазор тухмпшак, 691 комбайнҳои ғалладарав ва хӯроки чорвоғундор ва дигар мошинотҳои кишоварзӣ мавҷуданд. Аммо бо сабаби фарсудашавӣ ва гузаштани муҳлати истифодабарии онҳо танҳо аз 50 то 75 фоизи онҳо ба корҳои мавсимии саҳроӣ омода мебошанду халос.

Дар баробари ин бояд қайд кард, ки ба хоҷагиҳои ҷумҳурӣ дар 9 моҳи соли ҷорӣ тибқи ахбороти февралӣ 1210 адад техникаҳои кишоварзӣ, аз он 576 адад трактор ворид карда шудааст.

Марказҳои хизматрасонии техникӣ аз тарафи шахсони инфиродӣ ва КВДЧ «Тоҷикагролизинг» таъсис дода шуда, теъдоди умумии онҳо дар ҷумҳурӣ ба 63 адад расидааст.

Дар ин давра ба хоҷагиҳои ҷамоавӣ ва деҳқонӣ 17963 тонна сӯзишвориҳои дизелӣ ва бензин 1586 тонна ворид гардидааст, ки баробари 19,7 ва 7,9 фоизи талабот буда, нисбат ба нишондоди ҳамин давраи соли гузашта мутаносибан 6723 тонна кам ва 510 тонна зиёд мебошад.

Обтаъминкунӣ. Дар ин давра аз ҷониби ташкилоту корхонаҳои Вазорати мелиоратсия ва захираҳои оби ҷумҳурӣ бо 9008 хоҷагиҳо дар майдони 552,6 ҳазор гектар барои обрасонӣ шартнома ба имзо расонида, мувофиқи дархост ба истифодабарандагон дар ҳаҷми 4303,2 млн. м³ об бо арзиши 69,6 млн. сомонӣ расониданд.

Пардохти ҳаққи хизматрасонии об дар ин давра 32,0 млн.сомониро (аз он 23,4 млн.сомонӣ бо таври пулӣ ва 8,6 млн.сомонӣ бо таври муомилот) ташкил дод. Пардохти ҳаққи хизмати об дар ин давра 24,3 млн. сомонӣ расидааст.

Истифодаи қувваи барқ дар нух моҳи соли равон мувофиқи маълумотҳои феври 1356,9 млн.кВт/соатро ташкил дод, ки нисбати соли гузашта 147,6 млн.кВт кам мебошад. Арзиши барқи истифодашуда 26,1 млн. сомони буда, нисбати ҳамин давраи соли гузашта 4,2 млн.сомони кам аст.

Фаъолияти сармоягузори.

Соҳтмони асосӣ. Дар нух моҳи соли ҷорӣ ҳаҷми маблағгузориҳо ба сармояи асосӣ аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузори 3614,4 млн. сомони ро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 16,5 фоиз афзоиш ёфт.

Дар ин давра дар ҷумҳурӣ аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузори 1069,5 млн. сомони фондҳои асосӣ ба кор андохта шуд, ки ин баробар ба 87,5 фоизи ҳамин нишондиҳандаи соли гузашта мебошад.

Аз ҳисоби маблағгузориҳои давлатӣ дар давраи ҳисоботӣ ба маблағи 334,2 млн. сомони фондҳои асосӣ ба кор андохта шуда, ҳамзамон дар ин давра 1606,6 млн. сомони маблағҳои асосӣ азхудо карда шуданд, ки аз он 1364,2 млн. сомони барои иҷрои корҳои соҳтмонию васлкунӣ масраф карда шудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ ба масоҳати 499,9 ҳазор м² манзилҳои истиқоматӣ бунёд карда шудаанд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 4,6 фоиз зиёд мебошад. Дар ин давра, барои 6232 ҷои талаба мактабҳои таҳсилоти умумӣ ба истифода супорида шудааст, ки ин нишондиҳанда нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 47,2 фоиз зиёд мебошад.

Инчунин, дар ин давра дар ҷумҳурӣ муассисаҳои томактабӣ барои 142 ҷой ба истифода супорида шудааст, ки ин нишондиҳанда нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 67,6 фоизро ташкил медиҳад. Дар давраи ҳисоботӣ беморхонаҳо барои 244 кат, аз ҷумла 144 кат аз ҳисоби маблағҳои давлатӣ ва 100 кат аз ҳисоби маблағҳои аҳоли ба истифода дода шудааст. Дармонгоҳҳо барои 666 қабул дар як баст, ки ин нишондиҳанда нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 36 маротиба зиёд мебошад.

Аз ҳаҷми умумии маблағҳои асосии азхудкардашуда, 1519 млн. сомонӣ маблағҳои асосии марказонидашуда (42 фоиз) ва сармояҳои хориҷӣ 1028,3 млн. сомонӣ (28,5 фоиз)-ро ташкил медиҳад. Аз манбаҳои дигар (саҳмиягузoron, аҳоли, хоҷагиҳои фермерӣ, ширкатҳо, Тоҷикматлубот) 979,5 млн. сомонӣ (27,1 фоиз), боқимонда ҳаҷми маблағҳои асосӣ аз ҳисоби маблағҳои худии корхонаҳою ташкилотҳои давлатӣ 87,6 млн. сомонӣ (2,4 фоиз) иҷро шудааст.

Оид ба татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ. Дар 9 моҳи соли 2013 дар ҷумҳурӣ татбиқи 50 лоиҳаи инвеститсионӣ бо ҷалби маблағгузори ташкилотҳои байналхалқии молиявӣ ба маблағи умумии 2087,6 млн. доллари амрикоӣ амалӣ гашта истодааст. Аз аввали татбиқи лоиҳаҳо то имрӯз 1263,2 млн. доллари ИМА аз худ карда шудааст, ки ин 60,5 фоиз арзиши умумии лоиҳаҳоро дар бар мегирад.

Танҳо дар 9 моҳи соли ҷорӣ дар доираи татбиқи лоиҳаҳои зикргардида маблағи 179,8 млн. доллари ИМА азхуд карда шудаанд. Аз маблағи дар давраи ҳисоботӣ аз худ гардида - 125,5 млн. доллари ИМА дар соҳаи энергетика ва нақлиёт, - 11,9 млн. доллари ИМА дар соҳаи маориф ва тандурустӣ, - 19,2 млн. доллари ИМА дар соҳаи кишоварзӣ ва ирригатсия, - 15,7 млн. доллари ИМА дар соҳаи обтаъминкунӣ, -1,1 млн. доллари ИМА дар соҳаи экология, - 3,2 млн. доллари ИМА дар соҳаи инфраструктураи маҳаллӣ (коммуналӣ) ва дигар соҳаҳо - 3,2 млн. долл. ИМА маблағҳо аз худ карда шудаанд.

Ҷалби сармояи мустақими хориҷӣ. Тибқи маълумотҳои оморӣ дар нимсолаи якуми соли 2013 ба соҳаҳои мухталифи иқтисодиёти ҷумҳурӣ сармоягузориҳои мустақими хориҷӣ ба маблағи зиёда аз 90,7 млн. доллари ИМА ворид гардидааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 34,9 млн. доллари ИМА ё 38,5 фоиз кам мебошад.

Бояд қайд кард, ки дар нимсолаи якуми соли 2013 ҳиссаи давлатҳои хориҷии наздик дар ҳаҷми умумии сармояи мустақим ба иқтисодиёти кишвар

воридшуда 49,4 фоиз ё 44,8 млн. доллари ИМА ва ҳиссаи давлатҳои хориҷии дур 50,6 фоиз ё 45,9 млн. доллари ИМА-ро ташкил дод.

Дар нимсолаи якуми соли 2013 аз ҷамъи умумии сармоягузориҳои мустақими хориҷӣ 28,2 млн. доллари ИМА ҳамчун сармояи оинномавӣ, аз он ҷумла 3,3 млн. доллари ИМА дар шакли маҳсулот ворид гардидааст. Инчунин, аз ҷамъи умумии сармоягузориҳои мустақими хориҷӣ 62,4 млн. доллари ИМА қарзҳои сармоягузорони мустақим ва 157,8 ҳазор доллари ИМА-ро дигар намуди сармоягузориҳои мустақим ташкил медиҳад.

Сармоягузориҳои мустақими хориҷӣ асосан ба соҳаҳои гуногуни иқтисодиёти миллӣ, аз ҷумла 40,3 млн. долл. ИМА (40,5 фоиз) ба соҳаи алоқа, 15,3 млн. доллари ИМА (16,9 фоиз) ба соҳаи сохтмон, - 11,4 млн. доллари ИМА (12,5 фоиз) дар соҳаи саноат, аз ҷумла 5,5 млн. доллари ИМА (6,0 фоиз) ба корҳои ҷустуҷӯи геологӣ, истихроҷи сангҳо ва металлҳои қимматнок, - 2,4 млн. доллари ИМА (2,6 фоиз) ба соҳаи савдо ва 21,3 млн. доллари ИМА (23,4 фоиз) ба дигар соҳаҳо рағбона шудаанд.

Татбиқи сиёсати минтақавӣ. Бо мақсади вусъат бахшидан ба муносибатҳои нави иқтисодӣ ва беҳтар намудани бахши соҳаҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ дар минтақаҳо аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таи солҳои охир як қатор барнома ва нақшаҳои рушди дарозмуҳлат, миёнамуҳлат қабул гардидаанд, ки бевосита ба рушди иқтисодиёти минтақаҳо нигаронида шудаанд.

Ҳамзамон, бо мақсади дар амал татбиқ намудани сиёсати минтақавӣ беш аз 33 барномаи миёнамуҳлати рушди иҷтимоӣ иқтисодии шаҳру ноҳияҳо таҳия ва тасдиқ гардидааст. Аз ин 14 барнома ба вилояти Суғд, 10 барнома ба вилояти Хатлон ва 9 барнома ба ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ рост меояд. Аз 69 шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ беш аз 47,8 фоизаш ба барномаҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодӣ фаро гирифта шудааст.

Дар айни замон бошад, рағбанди тарҳрезии боз барномаҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодии ноҳияҳои Ишкошим, Шуғнон ва шаҳри Кӯлоб барои давраи миёнамуҳлат идома дорад.

Фаро гирифтани дигар минтақаҳои кишвар бо тарҳрезии барномаҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодӣ яке аз афзалиятҳои асосӣ ва муҳим дар самти роҳандозии намудан татбиқи сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сатҳи маҳал мебошад ва дар ин самт корҳо идома доранд.

Минтақаи озои иқтисодии “Суғд”. Дар Минтақаи мазкур 20 ширкат ҳамчун субъект ба қайд гирифта шуда, 90 ҷои кории нав ташкил карда шудааст. Теъдоди умумии ҷойҳои корӣ аз оғози фаъолияти Минтақа ба 300 нафар расонида шуд.

Ҳаҷми сармоягузориҳои мустақим дар давраи ҳисоботӣ ба маблағи 11,2 млн. сомонӣ ва аз оғози фаъолияти минтақа 31,2 млн. сомони ро ташкил медиҳад.

Дар нуҳ моҳи соли 2013 аз ҷониби субъектҳои минтақа ба маблағи зиёда аз 32,6 млн. сомонӣ маҳсулоти саноатӣ, хизматрасонӣ ва фаъолияти содиротӣ ва воридотӣ анҷом дода шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ду маротиба зиёда аст.

Саҳми асосиро дар истеҳсоли маҳсулот корхонаҳои «Стар –Пласт» - 8,6 млн. сомонӣ, «Офарин Алюминиум» - 7,98 млн. сомонӣ, «Силкоат Бойя» - 6,1 млн. сомонӣ, «Реал» - 2,6 млн. сомонӣ ва «Равзана Пластик» - 2,4 млн. сомонӣ гузоштанд.

Дар соли ҷорӣ аз буҷети давлатӣ барои сохтмони инфрасохтори аввалиндараҷа ба Маъмурияти минтақа 500 ҳазор сомонӣ ҷудо гардид ва корҳо ҷиҳати сохтмони иншооти ихтисосӣ аз симхор ба дарозии 2900 м, ҷиҳозонидан бо таҷҳизотҳои муҳандисӣ – техникаи гузаргоҳи гумрукӣ ва барқарорсозии роҳҳои автомобилгарди ҳудуди минтақа анҷом дода шудаанд.

Минтақаи озои иқтисодии “Панҷ”. Дар давраи ҳисоботӣ дар Минтақаи мазкур 8 ширкат ҳамчун субъект ба қайд гирифта шуд, ки сармояи пешбинишудаи онҳо тибқи бизнес-нақшаҳо зиёда аз 20 млн. доллари ИМА-ро ташкил намуда, ҳудуди 18,9 га қитъаи замин ба онҳо вобаста карда шудааст.

Айни замон, аз субъектҳои бақайдгирифташуда ширкатҳои «Анбат-Сервис», «Милал Inter Joint» ва «Муҳандис - Ф» мутаносибан ба маблағи 122 ҳазор сомонӣ, 43 ҳазор сомонӣ ва 12 ҳазор сомонӣ сохтмони иншоотҳои истеҳсоли ва нигоҳдории маҳсулотҳо анҷом додаанд.

Умуман сармоягузориҳои ин ширкатҳо то имрӯз зиёда аз 200 ҳазор сомони ро ташкил медиҳад ва аз ҳисоби сохтмонҳои инфрасохтори минтақа ва фаъолият намудани субъектҳои минтақа дар давраи ҳисоботӣ 76 ҷои корӣ ташкил карда шудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ ҷиҳати сохтмони инфрасохтори аввалиндараҷа дар Минтақаи мазкур аз ҳисоби даромадҳои худии Маъмурият сохтмони роҳи дохили минтақа бо пайвасти он бо шоҳроҳи “Душанбе –Панҷи Поён” ва даромадгоҳ,

сохтмони хати барқ, пайваст ва насби зеристгоҳи барқӣ барои рушноидиҳӣ ба маблағи 120,9 ҳазор сомонӣ корҳои сохтмонӣ анҷом дода шудааст.

Инчунин, барои сохтмони иншоотҳои авалиндараҷа аз ҳисоби маблағҳои мутамаркази буҷети давлатӣ барои соли ҷорӣ аз ҷумла барои ихтоси ҳудуди минтақа бо девор (симхор) бо дарозии 2600 метр ва барои сохтмони гузаргоҳи назорати гумрукӣ 1млн. сомонӣ ҷудо карда шудааст.

Дар ин давра барои сохтмони гузаргоҳи назорати гумрукӣ 192,8 ҳазор сомонӣ ва барои сохтмони девори ихтоскунандаи атрофи минтақа (2268м) 608 ҳазор сомони маблағҳои мутамаркази буҷети давлатӣ аз худ карда шудааст.

Минтақаи озоди иқтисодии “Данғара”. То имрӯз дар Минтақаи мазкур 11 ширкати ватанию хориҷӣ ҳамчун субъект ба қайд гирифта шудааст. Субъектҳои бақайдгирифташуда то ин давра ба маблағи зиёда аз 4 млн. доллари ИМА сармоягузорӣ намуда, 146 ҷойҳои нави корӣ таъсис доданд.

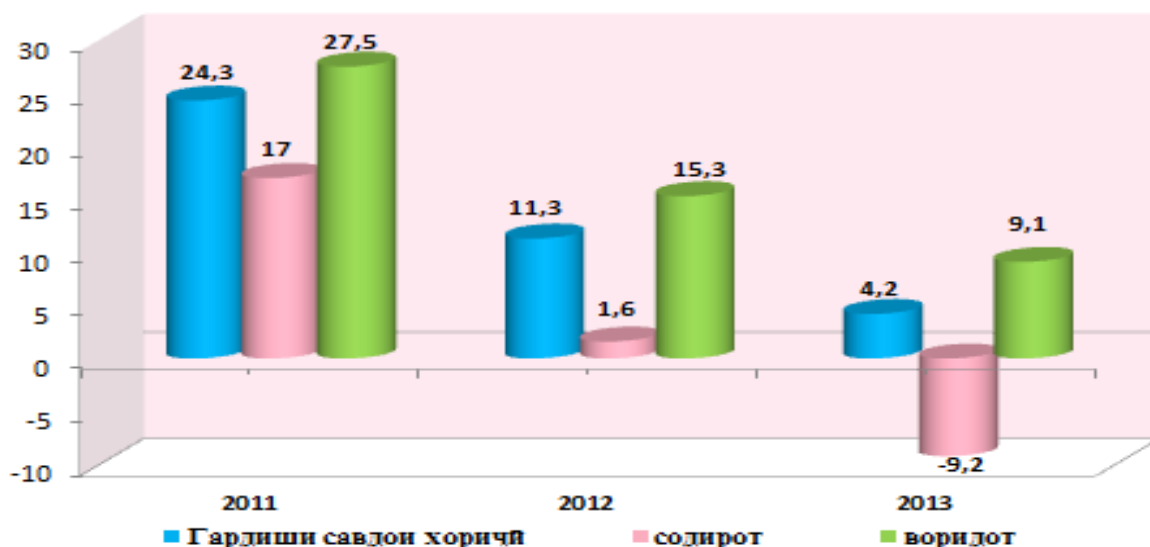
Соли ҷорӣ аз ҳисоби маблағҳои мутамаркази буҷети давлатӣ барои сохтмони инфрасохтори МОИ “Данғара” маблағи 1 млн. сомонӣ ҷудо гардид.

Минтақаи озоди иқтисодии «Ишкошим». Дар соли ҷорӣ дар Минтақаи мазкур аз ҳисоби маблағҳои буҷети давлатӣ як қатор корҳо ҷиҳати сохтмони инфрасохтори аввалиндараҷа ба анҷом расонида шуд. Аз ҷумла дар ин давра лоиҳаи сметаии таъминот бо барқ, оби нӯшокӣ ва сохтмони роҳи автомобилгарди дохили минтақа, нақшаи азхудкунии инфрасохтори аввалиндараҷаи минтақа таҳия гардида, инчунин корҳо вобаста ба таҳияи нақшаи генералии минтақа ва сохтмони хати обгузар идома дода шуд.

Бояд қайд кард, ки барои сохтмони инфрасохтори Минтақаи мазкур соли ҷорӣ аз ҳисоби маблағҳои мутамаркази буҷети давлатӣ маблағи 1 млн. сомонӣ ҷудо гардид. Тибқи Нақшаи сохтмони капиталии минтақа дар соли ҷорӣ сохтмони девори ихтоскунанда бо дарозии 900 м, гузаронидани хати барқ, гузаронидани хатти оби нӯшокӣ, сохтмони роҳи дохили минтақа ва идомаи таҳияи нақшаи генералии минтақа маблағгузорӣ карда хоҳанд шуд.

Гардиши савдои хориҷӣ. Мувофиқи маълумоти омӯрӣ дар нӯҳ моҳи соли ҷорӣ гардиши савдои хориҷии ҷумҳурӣ 3807,4 млн. доллари ИМА-ро ташкил намуда, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 4,2 Ҷоиз афзоиш ёфт. Дар сохтори он ҳаҷми содирот ба 880,1 млн. доллари ИМА ва воридот ба 2927,3 млн. доллари ИМА рост меояд, ки назар ба нишондиҳандаҳои ҳамин давраи соли гузашта содирот 9,2 Ҷоиз коҳиш ёфта, воридот 9,1 Ҷоиз афзудааст.

Суръати афзоиши гардиши савдои хориҷӣ дар нух моҳи солҳои 2011-2013 (бо ҶФ)

Махсус бояд қайд кард, ки коҳишёбии ҳаҷми содирот дар ин давра аз коҳишёбии идомаёбандаи нархҳои ҷаҳонӣ ба маҳсулоти асосии содироти ҷумҳурӣ, аз ҷумла, алюминий ва нахи пахта, инчунин кам гардидани ҳаҷми истеҳсол ва содироти онҳо бо ифодаи асли, вобастагӣ дошт.

Дар баробари ин афзоиши ҳаҷми воридот дар давраи ҳисоботӣ ва умуман аз татбиқи лоиҳаҳои зиёди сармоягузорӣ дар ҷумҳурӣ, сол то сол зиёд гардидани ҳаҷми маблағгузориҳои мутамаккизи буҷети давлатӣ, сохтмони биноҳои истиқоматию маишӣ аз ҷониби сармоягузoron, норасоии маводҳои зарурӣ дар бозорҳои дохилӣ, афзоиши рузмарраи истеъмоли дохилӣ ва болоравии сатҳи даромаднокии аҳоли вобаста аст.

Боиси тазаккур аст, ки дар сохтори гардиши савдои хориҷӣ ҳиссаи кишварҳои ИДМ 40,1 ҶФ ва мамлакатҳои хориҷи дур 59,9 ҶФро ташкил медиҳад. Назар ба ҳамин давраи соли гузашта муносибатҳои тиҷоратӣ бо мамлакатҳои ИДМ ба маблағи 78,1 млн. доллари амрикоӣ коҳиш ёфта, бо мамлакатҳои хориҷи дур 233 млн. доллари амрикоӣ афзудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ тарози манфии гардиши савдои хориҷӣ 2047,2 млн. доллари ИМА-ро ташкил дод, ки ин нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 333,1 млн. доллари ИМА зиёд аст.

Мутаассифона, суръати диверсификатсияи содироти кишвар, ки дар доираи “Барномаи рушди содироти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли

2015” муайян гардидааст, хело паст чараён дорад ва ҳиссаи молҳои ба содирот нигаронидашуда дар гардиши савдо назаррас нест.

Таҳлили натиҷаҳои солҳои охир нишон дод, ки иҷрои нишондиҳандаҳои натуралии истеҳсол ва содироти баъзе молҳо (ба истиснои нишондиҳандаҳои арзишӣ, ки асосан ба баландшавии нарх алоқаманданд) то соли 2015 ғайриимкон мебошад.

Тамоюли коҳишёбии нархҳо ба алюминий дар давраи ҳисоботӣ (коҳишёбӣ дар моҳи сентябр нисбат ба моҳи январи соли қорӣ 13,4 фоизро ташкил дод) боиси кам гардидани ҳаҷми аслии он гардид. Агар дар семоҳаи аввали соли қорӣ содироти алюминий 56,2 ҳазор тонна ва дар семоҳаи дуюм 52,9 ҳазор тоннаро ташкил дода бошад, пас ин нишондиҳанда дар семоҳаи сеюми соли қорӣ ба 47,5 ҳазор тонна баробар гардид.

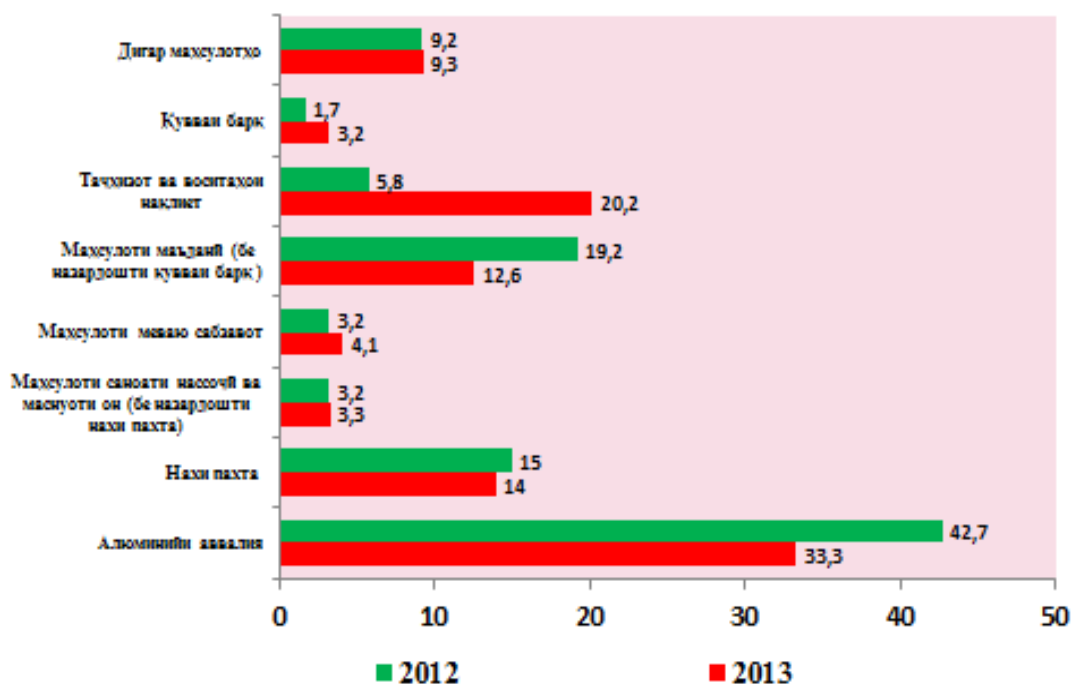
Дар ин давра маблағи умумии аз содироти алюминийи аввалияи бадастомада 293,6 млн. доллари ИМА ва ҳаҷми он 156,6 ҳазор тоннаро ташкил намуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта, аз рӯи арзиш 29,1 фоиз ва аз рӯи ҳаҷм 23,2 фоиз кам гардид ва нархи миёнаи он 155 доллари ИМА барои як тонна арзон шуда ба 1875 долл. ИМА баробар гардид.

Дар мавриди вазъи тамоюлотӣ нарх ва содироти нахи пахта ҳаминро бояд қайд кард, ки сарфи назар аз тамоюлотӣ болоравии нархҳо дар бозори ҷаҳонӣ (дар моҳи сентябр нархҳо нисбат ба моҳи январи соли қорӣ 11,8 фоиз афзоиш ёфт) аз сабаби мавсимияти истеҳсол ва коркарди нахи пахта, ҳаҷми содироти он дар семоҳаи сеюми соли равон ҳамагӣ 6,6 ҳазор тоннаро ташкил дод.

Дар маҷмӯъ дар нуҳ моҳи соли қорӣ 74,5 ҳазор тонна нахи пахта ба маблағи умумии 123,5 млн. доллари ИМА аз ҷумҳурӣ содирот карда шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта мутаносибан 15,2 фоиз ва 14,9 фоиз кам аст.

Ҳиссаи ин ду намуди содиротӣ дар ҳаҷми умумии содироти кишвар аз 57,7 фоизи соли гузашта то 47,3 фоизи соли қорӣ поён рафт. Аз дигар тараф нишондиҳандаи мазкур аз афзоиши ҳаҷми содироти дигар намуди молҳо, аз ҷумла маҳсулотҳои полезӣ, маъданҳо, концентратҳо ва қувваи барқ шаҳодат медиҳад.

Ҳиссаи гурӯҳҳои молҳои дар сохтори содирот дар нух моҳи солҳои 2012 ва 2013 (бо фоиз)

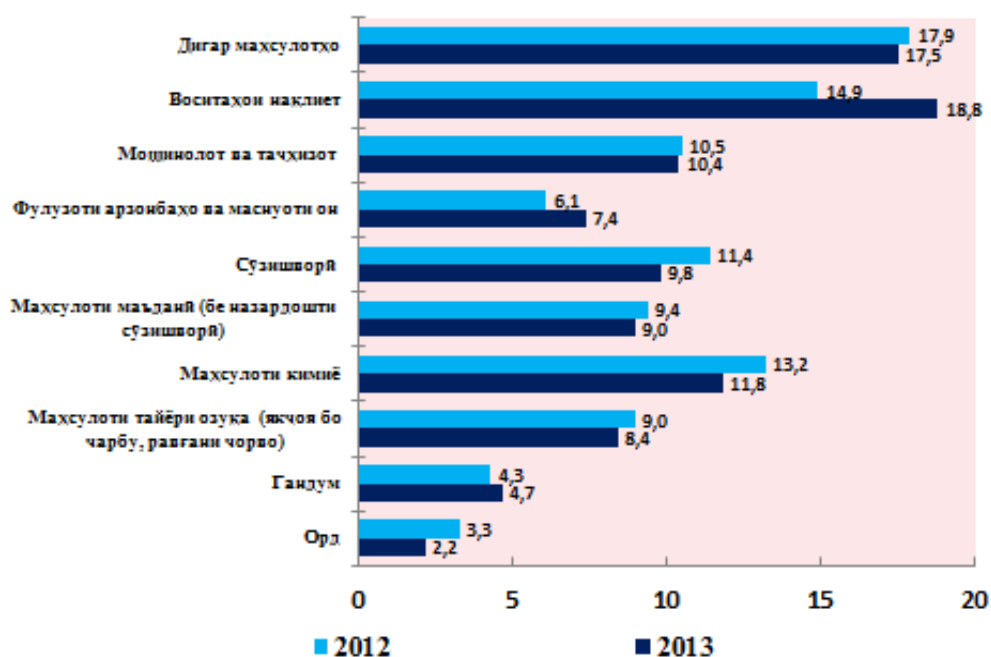
Дар 9 моҳи соли ҷорӣ аз ҷумҳурӣ 178,1 ҳазор тонна меваю сабзавот ба маблағи 36,1 млн. доллари амрикоӣ содир шуд, ки ин нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта аз рӯи ҳаҷм 41,9 фоиз ва аз рӯи арзиш 17,4 фоиз зиёд мебошад. Аммо нархи миёнаи он 42 доллари ИМА барои як тонна арзон гардида дар маҷмӯъ 203 доллари ИМА-ро ташкил додааст.

Дар давраи ҳисоботӣ аз ҷумҳурӣ ба миқдори 2666,8 млн.кВт.с. нерӯи барқ содир гардидааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 28 маротиба зиёд мебошад.

Тибқи маълумоти дастрасгардида дар ин давра аз сабаби ба истифода дода шудани корхонаи муштаракӣ Тоҷикистону Чин дар вилояти Суғд, ки ба поксозӣ (аффинаж) ва истеҳсоли тилло сарувор дорад, содироти маъдани тиллову мис назар ба соли гузашта ба маблағи 14,2 млн. доллари ИМА кам гардидааст.

Ҳаҷми молҳои воридотӣ дар давраи ҳисоботӣ назар ба ҳамин давраи соли сипаришуда аз ҳисоби афзудани арзиши умумии намудҳои маҳсулот аз ҷумла гандум, маҳсулоти тайёри озуқа, семент, газӣ моеъ, маҳсулоти доруворӣ, нуриҳо, ҷӯбу тахта, металлҳои сиёҳ ва маҳсулоти онҳо, таҷҳизот, ҳама намуди воситаҳои нақлиёт зиёд гардид.

Ҳиссаи гурӯҳҳои молҳо дар сохтори воридот дар нух моҳи солҳои 2012 ва 2013 (бо фоиз)

Дар давраи ҳисоботӣ ба ҷумҳурӣ 408 ҳазор тонна гандум ба маблағи 138,9 млн. доллари ИМА ва 147,5 ҳазор тонна орд ба маблағи 63,9 млн. доллари ИМА ворид шудааст. Дар давраи ҳисоботӣ воридоти гандум аз рӯи миқдор 20,9 фоиз кам гардида, ҳамзамон аз рӯи арзиш 1,2 маротиба ва аз рӯи нархи миёна 1,5 маротиба барои як тонна афзуд.

Воридоти орд ба қаламрави ҷумҳурӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта аз рӯи ҳаҷм 41,3 фоиз ва аз рӯи арзиш 28,8 фоиз коҳиш ёфта, нархи миёнаи он 21,3 фоиз барои як тонна афзоиш ёфт. Бинобар сабаби гаронии нарх ба орду гандум воридоти онҳо ба ҳаҷми аслӣ кам гардид.

Дар ин давра воридоти маҳсулоти нафтӣ 273,3 ҳазор тоннаро ба маблағи 286,4 млн. доллари ИМА ташкил дод, ки ин нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта аз рӯи ҳаҷми аслӣ 100,1 фоиз ва аз рӯи ҳаҷми арзишӣ 93,2 фоизро ташкил дод. Нархи миёнаи воридотии ин намуди маҳсулот дар давраи ҳисоботӣ ба 1048 доллари ИМА барои як тонна баробар гардид, ки он нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 6,9 фоиз паст аст.

Қайд намудан лозим аст, ки дар ҷумҳурӣ беш аз 40 фоизи нақлиёти автомобилӣ гази моеъ истифода мебаранд. Гази моеъ бо тариқи роҳҳои оҳан ва автомобилгард интиқол гардида, асосан аз ҳисоби Ҷумҳурии Қазоқистон таъмин мегардад.

Дар нух моҳи соли қорӣ газӣ моеъ 182,7 ҳазор тонна ба маблағи 111,5 млн. доллари ИМА ворид гардида, назар ба ҳамин давраи соли гузашта мутаносибан 1,8 маротиба ва 1,7 маротиба зиёд аст. Нархи миёнаи воридоти газӣ моеъ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 49 доллари ИМА барои як тонна арзон шудааст.

Бо васеъ гардидани доираи иштирокчиёни бозор, корхонаҳои ватанӣ бо як қатор камбудиҳо дар самти амалигардони тижорати хориҷӣ дучор мегарданд. Яке аз онҳо аз даст додани бозори аънанавии фурӯш мебошад, ки бо тағйирёбии системаи советӣ ба амал омад. Инчунин, мушкилиҳои қойдошта дар таъминоти боркашонӣ, ҳамлу нақли байналхалқӣ ва дурдастӣ аз қараёни асосии табодулотӣ байнидавлатии молӣ аён ба назар мерасанд.

Бо мақсади роҳандозии ҳамкориҳои дуҷониба бо Палати савдои як қатор давлатҳои хориҷӣ созишномаҳои ҳамкорӣ ба имзо расонида шуд, ки ҳадафи он баргузор намудани ярмарка ва намоишгоҳҳо, пешкаши маҳсулоти истеҳсолкунандагони ватанӣ, вусъат додани фаъолияти соҳибкорӣ буда, ин амалҳо барои рушди тижорат ва содироти мол мусоидат менамоянд.

Ғайр аз он, қиҳати барпо намудани робитаҳои ҳамкорӣ ва дарёфти шарикони боэтимод, дар доираи Барномаи “Мусоидат ба рушди савдо дар Тоҷикистон” лоиҳаи Директорияи содиркунандагони Тоҷикистон ташкил карда шуд. Лоиҳаи мазкур имконияти содироти корхонаҳои ватаниро барои ширкатҳои ватанию хориҷӣ манзур намуда, дар сомонаи интернет дар саҳифаи www.exporthdir.tj қойгир шудааст.

Вазъи бозори истеъмолӣ ва хизматрасонии пулакӣ. Дар нух моҳи соли 2013 гардиши савдои чакана 8407,5 млн. сомони ро ташкил намуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 17,2 афзоиш ёфтааст.

Тавре ки таҳлилҳо нишон медиҳанд, ба афзоиши гардиши мол оғози фаъолияти роҳи автомобилгарди Душанбе – Чанок, аз ҷумла нақби Шаҳристон мусоидат намудааст.

Ҳиссаи воридот нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар ҳаҷми фурӯши чаканаи маҳсулотҳо ба монанди гандум, орд, биринҷ, тухм, картошка, рағани растанӣ кам гардид, ки он ба афзоиши ҳаҷми истеҳсоли ватанӣ ба ин маҳсулотҳо вобастагӣ дорад.

Аз маҷмӯи молҳои истеъмолгардида, ҳиссаи истеҳсоли ватанӣ гандум ва орд – 67 ғоиз, рағани растанӣ – 6 ғоиз, гӯшт ва маҳсулоти гӯштӣ – 12,7 ғоиз,

тухм - 17,9 фоизро ташкил дод. Талабот бо маҳсулотҳои сабзавоту полезӣ бошад, асосан аз истеҳсоли худӣ таъмин гардидааст.

Дар 9 моҳи соли равон ба аҳоли ба миқдори зиёда аз 3558,7 млн. сомонӣ маҳсулотҳои хӯрока фурӯхта шудааст, ки ин 43 фоизи ҳаҷми умумии гардиши савдои чаканаро ташкил медиҳад. Вазни қиёсии молҳои ғайриозуқа бошад ба андозаи 56,6 фоиз ё 4641 млн. сомонӣ зиёд гардидааст, ки ин шаҳодати баланд шудани сатҳи зиндагии аҳоли ва афзоиши даромади пулии онҳо мебошад.

Мувофиқи мушоҳидаҳо дар бозори истеъмоли ҳамаи намуди молу маҳсулот ба қадри кофӣ мавҷуд бошад ҳам, болоравии нархи чаканаи маҳсулотҳои асосии истеъмоли дар ин давра ба мушоҳида расид.

Тибқи таҳлилҳои анҷомшуда дар нӯҳ моҳи соли 2013 нархи молу маҳсулотҳои ниёзи мардум дар бозори истеъмоли нисбатан ноустувор буд. Дар ин давра нархи орд, шир, шакар ва маҳсулотҳои сӯзишворӣ нисбатан коҳиш ёфта, маҳсулотҳои гуштӣ, рағани растанӣ, тухм, нисбат ба ҳолати аввали сол афзоиш ёфтааст.

Дар баъзе номгӯи маҳсулотҳо аз ҷумлаи сабзавот, полезӣ, мевагиҳо то андозае пастравии нархҳо ба назар мерасанд, ки нархи ин маҳсулотҳо хусусияти мавсимӣ доранд. Ҳамзамон, сабаби асосии баланд рафтани нархи баъзе намудҳои маҳсулот аз боло рафтани тарифҳои боркашонӣ аз набудани амборҳои ҳозиразамон нигоҳдории маҳсулотҳои кишоварзӣ дар шаҳру ноҳияҳо вобаста мебошад.

Дар моҳи сентябри соли ҷорӣ нархҳои истеъмоли нисбат ба моҳи декабри соли гузашта 2,8 фоиз (5,6 фоиз дар ҳамин давраи соли гузашта), аз ҷумла ба маҳсулоти озуқаворӣ - 1,8 фоиз (4,1 фоиз), ба маҳсулоти ғайриозуқа - 5,5 фоиз (4,8 фоиз) ва тарофаҳои хизматрасонӣ - 1,7 фоиз (13,6 фоиз) афзоиш ёфтанд.

Сатҳи таваррум дар 9 моҳи соли ҷорӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ба андозаи 5,6 фоиз баробар гардид, ки он аз ҳисоби болоравии нархҳо ба маҳсулоти озуқаворӣ дар сатҳи 6,3 фоиз, молҳои ғайриозуқаворӣ - 6,2 фоиз ва тарофаҳои хизматрасонӣ - 1,8 фоиз ташаккул ёфтааст.

Дар давоми нӯҳ моҳи соли 2013 ҳамаи соҳаҳои хизматгузор дар ҳаҷми 6952,8 млн.сомонӣ ба аҳолии ҷумҳурӣ хизмат расониданд, ки аз он 14,1фоиз ба бахши давлатӣ ва 85,9 фоиз ба бахши ғайридавлатӣ рост меояд. Ҳаҷми хизматрасонии пулакӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар таҳлил бо

нархҳои муқоисавӣ 11,2 фоиз зиёд мебошад. Дар ин давра аз ҷониби ҳамаи соҳаҳои хизматрасониӣ меҳмонхонаҳо ва тарабхонаҳо дар ҳаҷми 569,5 млн. сомонӣ ба аҳолии хизмат расонида шудааст.

Рушди соҳаҳои иҷтимоӣ.

Тайёр намудани кадрҳо. Вазорат ҳамчун фармоишгари давлатӣ ҳамасола ҳангоми таҳияи нишондиҳандаҳои дурнамои макроиқтисодии кишвар барои солҳои пешомад нақшаи қабули донишҷӯёнро дар дохил ва хориҷи кишвар пешбинӣ менамояд.

Дар соли таҳсили 2013-2014 ба муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ қабули 13020 нафар хонанда (9867 буҷетӣ, 3151 шартномавӣ), дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ қабули 15000 хонанда (10916 буҷет, 4084 шартнома) ва ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ қабули 32825 нафар (12900 буҷет, 19925 шартнома) пешбинӣ гардидааст.

Соли таҳсили равон дар асоси талаботи мақомоти ваколатдор дар дурнамо таҳсили 73 нафар пешбинӣ гардида, тибқи супориши Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 апрели соли 2013, №16.1-4-2/4 шумораи 75 нафар тасдиқ гардид.

Тибқи маълумотҳо дар соли таҳсили равон тариқи бурсияҳои таҳсилӣ ба хориҷи кишвар дар маҷмуъ 2352 нафар донишҷӯён фиристонида шудаанд, ки нисбати соли гузашта (1269 нафар) зиёда аз 1000 нафарро ташкил медиҳад.

Сатҳи зиндагии аҳоли ва музди меҳнат. Бо мақсади беҳтар намудани вазъи моддии аҳоли, баланд бардоштани сатҳи ҳифзи иҷтимоии аҳоли Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тадбирҳои тақвият бахшидани сатҳи ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва зиёд намудани маоши амалкунандаи вазифавии хизматчиёни давлатӣ, кормандони муассисаю ташкилотҳои буҷетӣ, андозаи нафақа ва стипендия» аз 14 августи соли 2013, №1493 тасдиқ гардида, мавриди амал қарор дода шуд.

Тибқи Фармони мазкур ҳадди ақали музди меҳнат дар тамоми соҳаҳои иқтисодиёти ҷумҳурӣ аз 1-уми сентябри соли 2013 ба андозаи 25 фоиз зиёд карда шуда, андозаи он ба 250 сомонӣ дар як моҳ муқаррар карда шуд.

Дар моҳҳои январ - августи соли равон музди меҳнати миёнаи номиналии кормандони ҳамаи соҳаҳои иқтисодиёти ҷумҳурӣ 670,1 сомони ро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли 2012 – 28,8 фоиз афзудааст.

Мувофиқи маълумоти фаврии оморӣ ба ҳолати 1 августи соли равон қарздорӣ аз пардохти музди меҳнат дар ҷумҳурӣ 15384,8 ҳазор сомони ро ташкил намуда, дар муқоиса нисбат ба ҳамин давраи соли 2012 ба маблағи 378,6 ҳазор сомонӣ ё 2,4 фоиз коҳиш ёфтааст.